

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ეროვნული ცენტრი

დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა

წელიწადი

2021

სპეციალური გამოცემა

უნივერსიტეტის
გამომცემლობა

დავით კაკოიშვილი*

ადვოკატის მიერ კლიენტის წარმომადგენლობის ეთიკური საფუძვლები მედიაციის პროცესში

მედიაციის პროცესი ობიექტივობაზეა მსახურთა შეთანხმებაზე, ხის გამოც მოლაპარაკების ძირითადი ფუნქცია მსახურებს ენიჭებათ, ხომღებოც ხშირად მედიაციის პროცესში ადვოკატი წარმომადგენლის მეშვეობით მონაწილეობენ. ადვოკატ წარმომადგენლებს აკისრიათ გაჩვეული ეთიკური ვადლებულები მედიაციაში მონაწილე მსახურთა მიმართ.

სტატიის მიზანია, გაანალიზოს ადვოკატების, ხოგოც წარმომადგენელთა ხორი მედიაციის პროცესში და ამის საფუძველზე გამოიკვიროს თუ ხა ეთიკური ვადლებულები აკისრიათ მათ და ვის მიმართ. საკითხი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და აქტუადუხია ვინაიდან საქართველოში ცოტა ხნის წინ მიიღეს „მედიაციის შესახებ“ კანონი და ჩამოყადიბდა საქართველოს მედიაციის ასოციაცია. შესაბამისად, დღის წესხიგში დადგა მედიაციაში მსახურთა წარმომადგენლებისთვის ეთიკის კოდექსის მიღების საკითხი. ამჟამად, აღნიშნულ საკითხზე მიმდინახეობს მუშაობა. წინამდებახე სტატია კი ხედს შეუწყობს ამ პროცესს, მიმოიხიდავს ხა თუ ხომედი ეთიკური ვადლებულები უნდა დაეკისხოს მსახურთა ადვოკატ წარმომადგენლებს და ვადლებულების ეფექტიანად აღსხულებისთვის ხა ცვლილებები უნდა შევიდეს მოქმედ კანონმდებლობაში.

საკვანძო სიგყვები: მედიაცია, მედიაციის პროცესი, ადვოკატი, ადვოკატი წარმომადგენელი, ეთიკური ვადლებულები, კეთილსინდისიეხება, კონფიდენციალობა, აღსხულება, კრიეტივის საუკეთესო ინტეხეხები, ხრევის მიცემა.

1. შესავალი

„კონფიდეტი ადამიანთა უხთიეხობების განუყოფელი ნაწიდი და ბუნებხივი კომპონენტია. ხოგოხი მოწესხიგებუდიც ახ უნდა იყოს საზოგადოებხივი ყოფა და ხოგოხ გამახთუდაც ახ

* ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის იურიდიული ფაკულტეტის დოქტორანტი.

უნდა მუშაობდნენ სამახთლებივი ინსტიტუტები, სოციალური კონფლიქტებს თავიდან ვეხ ავიცილებთ, ხადგან ის ადამიანთა უხითიხითობის თანმდევი მოვდენაა.“¹

მედიაცია მხარეებს უნიკალურ შესაძლებლობას ანიჭებს, მათ შორის წარმოშობილი დავა განიხილონ მოლაპარაკებით სასამართლო დარბაზის გარეთ. ის მხარეებს, ასევე, საშუალებას აძლევს დისკუსია გამართონ მნიშვნელოვან საკითხებზე მიუკერძოებელი მედიატორის თანდასწრებით, რომელიც ცდილობს ხელი შეუწყოს მორიგების პროცესს. შესაბამისად, დავის მოგვარების ეს მეთოდი მხარეებს უტოვებს შესაძლებლობას დავა იმგვარი გზებით გადაწყვიტონ, რომელიც ხელმისაწვდომი არ არის სასამართლო პროცესების ან დავის გადაწყვეტის სხვა საშუალების დროს.² ბოლო პერიოდში მედიაციის, როგორც დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის მშვიდობიანი გზის ცნობადობა და დაინტერესება იზრდება.³

მედიაცია წარმოადგენს საკმაოდ კომპლექსურ და რთულ პროცესს, რომელშიც ჩართულია რამდენიმე სუბიექტი, პროცესის განმავლობაში მათ თავიანთი ფუნქცია და როლი გააჩნიათ. როგორც წესი, მედიაციის პროცესში ჩართულები არიან მედიატორი და მხარეები (ორი ან რამდენიმე), თუმცა აღიარებულია, რომ მედიაციის პროცესში მხარეებს შესაძლოა ჰყავდეთ წარმომადგენლები და აგრეთვე, პროცესში ჩართულნი იყვნენ მესამე პირები⁴ ან სამედიაციო ცენტრები.⁵ მედიაციის პროცესში ჩართულ პირებს თავისი უფლება-მოვალეობები აქვთ.

¹ *წუდაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, თბ., 2017, 30.

² *Newman G. Z., Kim Y.*, The Increasing Popularity and Utility of Mediation. American Bar Association's Section of Litigation Newsletter, 2012.

³ იქვე.

⁴ *იხ. ყანდაშვილი ი.*, საქართველოში მედიაციის მაგალითზე დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის სასამართლო და არასასამართლო ფორმები, სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2018, 168.

⁵ იქვე, 112-170.

მედიაციის პოპულარობის, კომპლექსურობის და მასში მონაწილე სუბიექტების მატებასთან ერთად იზრდება საკითხების ჩამონათვალი, რომლებიც პრობლემური შესაძლოა იყოს უშუალოდ მედიაციის პროცესში. ერთ-ერთი ამგვარი საკითხი არის მხარეთა წარმომადგენლების ეთიკური ვალდებულებების და ქცევის სტანდარტის საკითხი. როგორც წესი, მედიაციის შესახებ სხვადასხვა ქვეყნის სამართლის აქტები არ ზღუდავენ თუ ვინ შეიძლება იყოს მხარის წარმომადგენელი მედიაციის პროცესში.⁶ თუმცა, ვინაიდან მედიაცია მხარეებს შორის წარმოშობილი დავების მოგვარებისკენაა მიმართული, როგორც წესი, მხარეებს ამ პროცესში წარმომადგენენ ადვოკატები⁷ და ისინი ასრულებენ მნიშვნელოვან როლს. მით უფრო, თუ დავა ეხება დიდ თანხებს, მოსალოდნელია, რომ მედიაციაში მონაწილე ყველა მხარე პროცესზე წარმოდგენილი იყოს ადვოკატის სახით.⁸

ტრადიციულად, ადვოკატის როლი პირველ ყოვლისა იყო კლიენტების წარმოდგენა სასამართლოს წინაშე.⁹ მსოფლიოს განვითარებულ ქვეყნებში არსებული შეჯიბრებითი პროცესის

⁶ იხ. მაგ.: UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2018; Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 2008; German Mediation Act, 2012; საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, სსმ, 18/09/2019.

⁷ იხ. *ყანჩაშვილი ნ.*, მედიაციის პროცესში ადვოკატის მიერ კლიენტის საუკეთესო ინტერესის დაცვისა და თვითგამორკვევის პრინციპთა ურთიერთმიმართება, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 183-184.

⁸ *Sternlight Jean R.*, Lawyers' Representation of Clients in Mediation: Using Economics and Psychology to Structure Advocacy in a Nonadversarial Setting, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 14, №2, 1999, 269-270.

⁹ *Corbin L., Baron P., Gutman J.*, ADR Zealots, Adjudicative Romantics and Everything Between: Lawyers in Mediations, *UNSW Law Journal*, Vol. 38, №2, Berlin, 2015, 498.

პირობებში, ადვოკატები თამაშობენ დომინანტ როლს დავე-ბის გადაწყვეტაში.

წარმომადგენლობა ნიშნავს კლიენტის სასარგებლოდ მგზნებარე ადვოკატირებას.¹⁰ სასამართლოში ან არბიტრაჟში შეჯიბრებითი პროცესისგან განსხვავებით მედიაციის დროს, მასში მონაწილე ორივე მხარე უნდა ეცადოს კომპრომისის მიღწევას და არა უპირატესობის მოპოვებას პროცესის მიმდინარეობისას.¹¹ აქედან გამომდინარე, რადგანაც მედიაციის პროცესი განსხვავებულია შეჯიბრებითი პროცესისგან, ნათელია, რომ წარმომადგენლის ქცევაც უნდა იყოს განსხვავებული და მორგებული ამ პროცესს. ხოლო ის წარმომადგენლები, რომლებიც თავიანთ ქცევას მედიაციის პროცესს არ არგებენ გამოდის, რომ „ძველ ღვინოს ახალ ტიკში ასხამენ“, რამაც შეიძლება უარყოფითი შედეგები გამოიწვიოს.¹²

იმისათვის, რომ წარმომადგენლებმა თავიანთი ქმედება მედიაციის პროცესს მოარგონ, მათ თავიანთი ქცევა გარკვეულ სტანდარტებს უნდა დაუქვემდებარონ. აღნიშნული სტანდარტები, როგორც წესი, ცნობილია როგორც მედიაციის პროცესში წარმომადგენლების ქცევის ეთიკური პრინციპები, თუმცა, აღსანიშნავია, რომ ეთიკა, მისი არსის გათვალისწინებით, მოკლებულია ზუსტი განსაზღვრების შესაძლებლობას. ზოგადად, ის შეიძლება განიმარტოს, როგორც გარკვეული პროფესიული ჯგუფისთვის აღიარებული ქცევის წესების ერთობლიობა. ეთიკურად ითვლება დამკვიდრებული პროფესიულ სტანდარტებთან შესაბამისი ქცევა. მისი შესწავლა კი გულისხმობს მორალური გადაწყვეტილებების კვლევას, მათი ავკარგიანო-

¹⁰ Nolan-Haley J., *Lawyers, Clients, and Mediation*, Notre Dame Law Review, Vol. 73, №5, 1997, 1372.

¹¹ Furlan F., Blumstein E., Hofstein D. N., *Ethical Guidelines for Attorney-Mediators: Are Attorneys Bound by Ethical Codes for Lawyers When Acting as Mediators?*, Ethical Guidelines, Vol. 14, 1997, 3.

¹² Nolan-Haley J., *Lawyers, Clients, and Mediation*, Notre Dame Law Review, Vol. 73, №5, 1997, 1373.

ბის განსაზღვრას მორალური ვალდებულებების თვალთახედვით.¹³

მედიაში წარმომადგენლობის ეთიკური საფუძვლების შესწავლის და ბუნდოვანებებში სიცხადის შეტანის მიზნით, სტატიაში განხილული იქნება შემდეგი: წარმომადგენს თუ არა მედიაციის პროცესი „სამართლის განხორციელების“ პროცესს და რა არის წარმომადგენლის (ადვოკატის) დანიშნულება, როლი და ფუნქცია მედიაციის დროს. ამასთან, იმისათვის, რომ უკეთესად იქნეს გაგებული ეთიკური საფუძვლები, მიმოხილული იქნება თუ რა ძირითადი ეთიკური ვალდებულებები აქვს ადვოკატ წარმომადგენელს მედიაციის პროცესში ჩართული მხარეების მიმართ. აღნიშნული საკითხების მიმოხილვის შემდეგ, პასუხი გაეცემა კითხვას თუ რა სამართლებრივ შედეგს იწვევს წარმომადგენელთა მიერ ეთიკური ვალდებულებების დარღვევა და შემოთავაზებული იქნება რეკომენდაციები.

კვლევის მიზანია მედიაციაში ადვოკატის მონაწილეობის მნიშვნელობასა და პრინციპებს შორის კავშირის ჩვენება და ამ კონტექსტში ძირითადი წესების და პრინციპების მიმოხილვა, ისევე როგორც რეკომენდაციების შემოთავაზება, რაც ხელს შეუწყობს საკანონმდებლო ბაზის სრულყოფასა და პრაქტიკის სწორი მიმართულებით განვითარებას.

2. ახორციელებს თუ არა სამართალს ადვოკატი წარმომადგენელი მედიაციის პროცესის დროს

ადვოკატთა პროფესიული ქცევის წესები და სტანდარტები, როგორც წესი, იწყება ე.წ. „ზოგადი“ წესებით და ვალდებულებებით, რომელიც სავალდებულოა ადვოკატებისთვის მათი პროფესიული ცხოვრების ყველა ასპექტში და პირად

¹³ ჩიგაშვიდი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 25.

ცხოვრებაშიც კი. ეს მოიცავს ვალდებულებებს თავი შეიკავონ იმგვარი ქმედების განხორციელებისგან, რომელმაც შეიძლება შელახოს იურიდიული პროფესიის რეპუტაცია, იმოქმედონ კლიენტის საუკეთესო ინტერესების შესაბამისად, იყვნენ კეთილსინდისიერი და პირნათელი მათი პრაქტიკის განხორციელების დროს.¹⁴ ზოგიერთი ქვეყნის იურისდიქციაში კი არსებობს სპეციალური წესები, რომლებიც შექმნილია იმ ადვოკატებისთვის, რომლებიც მედიაციის პროცესში მონაწილეობენ, როგორც წარმომადგენლები,¹⁵ თუმცა უმეტესწილად, ამგვარი კონკრეტული სტანდარტები არ არსებობს და მედიაციაში ადვოკატთა წარმომადგენლობის დროს მათი ქცევის შეფასება უნდა მოხდეს ადვოკატთა ეთიკის კოდექსების და წესების მიხედვით.

ზოგადი წესების გამოყენებისთვის აუცილებელია, რომ კონკრეტული საქმე ხვდებოდეს აღნიშნული კოდექსების თუ წესების გამოყენების სფეროში. ვინაიდან მსგავსი წესები ვრცელდება ადვოკატებზე თუ ისინი „სამართლის განხორციელებაში“ არიან ჩართულნი,¹⁶ ისმის კითხვა, როდესაც ადვოკატი მხარის წარმომადგენლად მონაწილეობს მედიაციის პროცესში, ახორციელებს თუ არა იგი სამართალს ანუ მის პროფესიულ საქმიანობას? ეს არის უმნიშვნელოვანესი კითხვა იმის განსასაზღვრად, უნდა გავრცელდეს თუ არა მედიაციაში მონაწილე ადვოკატზე პროფესიული ეთიკის ნორმები და შესაბამისი ქცევის ვალდებულებები.¹⁷

¹⁴ *Wolski B.*, On Mediation, Legal Representatives and Advocates, University of New South Wales Law Journal, 2015, 12.

¹⁵ იქვე. იხ. Guidelines for Lawyers in Mediations by Law Council of Australia, 2011.

¹⁶ იხ. Model Rules of Professional Conduct by ABA, 2002. შეად. სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი“, რომელიც განმარტავს, რომ მასში მითითებული პრინციპები გამოიყენება ადვოკატის მიერ მისი პროფესიული საქმიანობის განხორციელების დროს.

¹⁷ *Furlan F., Blumstein E., Hofstein D.N.*, Ethical Guidelines for Attorney-Mediators: Are Attorneys Bound by Ethical Codes for Lawyers When Acting as Mediators?, Ethical Guidelines, Vol. 14, 1997, 6.

კითხვაზე პასუხის გასაცემად უნდა განიმარტოს - რას წარმოადგენს ადვოკატის და კლიენტის ურთიერთობა, რადგან „სამართლის განხორციელების“ ფუნდამენტი მოიცავს სწორედ ადვოკატის და კლიენტის ურთიერთობას. ადვოკატის და კლიენტის ურთიერთობა არის სამართლებრივი ურთიერთობა მხარეებს შორის, რომელიც დამყარებულია ორ წინაპირობაზე, პირველი, კლიენტის რწმენაზე, რომ ის იღებს სამართლებრივ დახმარებას, და მეორე, ადვოკატის მიერ იმავს მინოდებაზე.¹⁸

ამერიკის შეერთებულ შტატებში, სხვადასხვა ინსტანციის სასამართლოს მოუწია მსჯელობა ამ საკითხზე, რის შედეგად რამდენიმე საქმეზე დადგინდა ტესტი თუ რა ითვლება „სამართლის განხორციელებად“. აღნიშნული ტესტი მოიცავს ადვოკატის მიერ სამართლებრივ საკითხზე ქმედებების განხორციელებას და კლიენტის მიერ ადვოკატზე დაყრდნობას.¹⁹ ამასთან, ქმედების განხორციელების შეფასებისას სასამართლოები ინტერესდებიან იყო თუ არა ინდივიდუალური გარემოებების მისადაგება სამართალთან - ადვოკატის მიერ, დაიხარჯა თუ არა დრო სამართლებრივ საკითხებზე და რა იყო „სამართლებრივი მომსახურების“ კონცეფცია.²⁰

აღნიშნული ტესტის მიხედვით ნათელია, რომ მედიაციის პროცესში მონაწილეობა წარმოადგენს ადვოკატის მიერ „სამართლის განხორციელებას“, რადგან მედიაციის პროცესში განიხილება სამართლებრივი დავის მოგვარება, რა დროსაც ადვოკატები ახდენენ კონკრეტული გარემოებების და სამართლებრივი საკითხების იდენტიფიკაციას, აფასებენ რისკებს, შესაძლო სამართლებრივ განვითარებებს და ა.შ. აღნიშნულს კი ანდომებენ დროს. ამავდროულად, კლიენტები იღებენ და ითვალისწინებენ ან უარყოფენ ადვოკატთა რჩევას.

¹⁸ Furlan F., Blumstein E., Hofstein D.N., Ethical Guidelines for Attorney-Mediators: Are Attorneys Bound by Ethical Codes for Lawyers When Acting as Mediators?, Ethical Guidelines, Vol. 14, 1997, 6.

¹⁹ იქვე, 15.

²⁰ იქვე.

„ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით, მედიაციის პროცესში ადვოკატის მიერ მხარისთვის წარმომადგენლობის განწევა უნდა ჩაითვალოს ადვოკატის პროფესიულ საქმიანობად (საადვოკატო საქმიანობა), რადგან იგი ამ პროცესში რჩევას აძლევს კლიენტს.²¹

აღნიშნულიდან გამომდინარე, მიზანშეწონილია მედიაციის პროცესში ადვოკატ წარმომადგენელთა ქმედების ეთიკური საფუძვლების შეფასების დროს გამოყენებული იყოს ადვოკატთა ქცევის კოდექსები/რეგულაციები, რომლებიც, ადგენენ ადვოკატის ქცევის ზოგად წესებს.

ეს არ უნდა იქნეს გაგებული ისე, რომ სახელმწიფოებს, სამედიაციო ინსტიტუციებს/ასოციაციებს ან თავად მედიაციის მონაწილე მხარეებს არ შეუძლიათ შექმნან უფრო კონკრეტული და მედიაციის პროცესზე მორგებული ეთიკის სტანდარტები, რომლებშიც მითითებული იქნება თუ კონკრეტულად რა სტანდარტებით და პრინციპებით უნდა იხელმძღვანელონ მედიაციაში მონაწილე ადვოკატ წარმომადგენლებმა.

აუცილებელია აღინიშნოს, რომ ადვოკატთა ეთიკის ზოგადი წესების გამოყენების და მისი მედიაციის პროცესში მისადაგების შემთხვევაში, ამ წესების გამოყენება და განმარტება უნდა მოხდეს არა ისე, როგორც ეს ხდება სასამართლოში ან არბიტრაჟში ადვოკატის მონაწილეობის შემთხვევაში, არამედ მედიაციის პროცესის და ამ პროცესში ადვოკატ წარმომადგენლის განსხვავებული როლის და ფუნქციის მიხედვლობაში მიღებით. შესაბამისად, აღნიშნულისთვის აუცილებელია სწორად იქნეს გაგებული ადვოკატის როლი და ფუნქცია მედიაციის პროცესში.

²¹ საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, სსმ, 22, 20/06/2001, მე-2 მუხლი. იხ. ასევე, ჩანგღაძე ხ., ადვოკატი წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში (ქართული და ამერიკული მოდელის შედარებითსამართლებრივი ანალიზი), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდუელი 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 235-236.

3. ადვოკატ წარმომადგენლის როლი და ფუნქცია მედიაციის პროცესში

მედიაციაში ადვოკატთა მონაწილეობის შესახებ არსებობს განსხვავებული მოსაზრებები, მეცნიერთა ერთ ნაწილს მიაჩნია, რომ ადვოკატების მონაწილეობა მედიაციის პროცესში კარგია, რადგან ადვოკატები ეხმარებიან მხარეებს მათი რეალური სურვილებისა და ინტერესების გამოკვეთაში,²² თუმცა, მეორე მხრივ, მედიაციის დროს შეჭიბრებითობის პრინციპის განუხრელი დაცვის შემთხვევაში ადვოკატი დიდი ალბათობით განიცდის წარუმატებლობას, რადგან მედიაციის პროცესში კრეატიულობა, მეორე მხარის ინტერესებზე ფოკუსირება და საკითხების განზოგადება (და არა დავინროება) შეიძლება იყოს უფრო ფასეული.²³

მედიაციის პროცესში, შესაძლებელია, რამდენიმე ტიპის ადვოკატის გამოყოფა, მათ შორის, ადვოკატი როგორც: მრჩეველი, მომლაპარაკებელი, შემფასებელი და პრობლემის გადამჭრელი.²⁴ თუმცა ყველა ამ ტიპის ადვოკატმა უნდა შეძლოს დაივიწყოს ის ფუნქცია, რომელიც მას აქვს სასამართლო დარბაზში და მხედველობაში მიიღოს მედიაციის პროცესის სპეციფიკა.

3.1. მრჩევლის როლი

აღსანიშნავია, რომ ადვოკატი, პირველ რიგში, ირგებს მრჩევლის ფუნქციას და კლიენტს აწვდის მისთვის კანონით

²² ცეხცვაძე გ., მედიაცია, თბ., 2010. 232. აღნიშნულთან დაკავშირებით იხ. *Doneff A., Ordover A., Alternatives to Litigation: Mediation, Arbitration, and the Art of Dispute Resolution*, third edition, Boulder, 2014, 99-100.

²³ *Menkel-Meadow C., Ethics in Alternative Dispute Resolution: New Issues, No Answers from the Adversary Conception of Lawyers' Responsibilities*, *South Texas Law Review*, Vol. 38, №407, 427.

²⁴ *ხაზმაძე ნ., მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 7.*

მინიჭებული უფლებების და მოვალეობების შესახებ ინფორმაციას, განუმარტავს მას მედიაციის პროცესის პრაქტიკულ შედეგებს.²⁵ შესაბამისად, ეს ფუნქცია არის დომინანტი ფუნქცია მედიაციის პროცესში წარმომადგენლობის დროს.²⁶ კლიენტისთვის კონსულტაციის განვევისას ადვოკატმა უნდა გაითვალისწინოს და შეაფასოს თუ რამდენად შესაბამისია მედიაცია კლიენტის მოთხოვნებთან. თუ კლიენტი გადანყვეტს ჩაერთოს მედიაციაში, ადვოკატის მრჩევლის ფუნქცია ამ დროს მოიცავს არაერთ დაგეგმვით და მონაწილეობისთვის აუცილებელ სხვა გადანყვეტილებას - მხარესთან შეთანხმებით.²⁷

მხარეები მედიაციის პროცესში თავიანთ ისტორიებს მედიატორს, ადვოკატებსა და მონაწილეობის უყვებიან. გრძნობები და ემოციები ასეთ დროს ღირებულება. მედიაციის პროცესში კლიენტის ისტორიის მოსმენისას ადვოკატებს შეუძლიათ გამოხატონ თანაგრძნობა, რაც მათ კლიენტებთან თანამშრომლობასა და პრობლემების გადაჭრაში უფრო მეტად დაეხმარებათ.²⁸

იმისათვის, რომ ადვოკატმა სათანადოდ შეასრულოს ეს ფუნქცია, აუცილებელია, მან პირველ რიგში გამოიკვლიოს კლიენტის პოზიცია - ფაქტები და კლიენტის ემოციური მდგომარეობა.²⁹ გამოკვლევის პროცესის შინაარსმა შეიძლება მოიცვას: ეკონომიკური, სოციალური, ფილოსოფიური, ლოგიკური, მორალური, პოლიტიკური და რელიგიური საკითხები.³⁰ მე-

²⁵ *ხაზმაძე ნ.*, მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 7.

²⁶ იხ. *Golann D.*, *Mediating Legal Disputes: Effective Strategies for Lawyers and Mediators*, Little, Brown, 1996, 125-126.

²⁷ *Nolan-Haley J.*, *Lawyers, Clients, and Mediation*, *Notre Dame Law Review*, Vol. 73, №5, 1997, 1376.

²⁸ *ხაზმაძე ნ.*, მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 13-14.

²⁹ იხ. *Binder D. A.*, *Price S. C.*, *Legal Interviewing and Counseling: A Client-centered Approach*, West Publishing Company, 1977, 52-68

³⁰ *Nolan-Haley J.*, *Lawyers, Clients, and Mediation*, *Notre Dame Law Review*, Vol. 73, №5, 1997, 1384.

ორე რიგში, ადვოკატი უნდა შეეცადოს გაიგოს კლიენტის წინასწარი მიზნები. მიუხედავად იმისა, რომ მოლაპარაკების დროს შეიძლება ეს მიზნები შეიცვალოს, ადვოკატმა პატივი უნდა სცეს კლიენტის უპირატესობებს მათი ურთიერთობის დაწყებისთანავე.

ადვოკატი უნდა დარწმუნდეს, რომ კლიენტს აქვს ზოგადი აღქმა იმის შესახებ თუ რა მოხდება მედიაციის პროცესში. ადვოკატმა კლიენტს უნდა მიაწოდოს ინფორმაცია იმის თაობაზე, თუ რა მიზანი აქვს კონსულტაციის განევას, როგორც კლიენტსა და ადვოკატს შორის ურთიერთობისთვის, ისე მედიაციის პროცესისთვის. აგრეთვე ადვოკატმა უნდა მიაწოდოს კლიენტს ინფორმაცია იმის შესახებ, თუ რა როლი ექნება მედიაციის პროცესში მას და რა - ადვოკატს.³¹ კლიენტებმა უნდა იცოდნენ, თუ რით განსხვავდება მედიაციის პროცესი სასამართლოში საქმის წარმოებისგან.³²

მრჩევლის როლი ადვოკატს ავალდებულებს კლიენტს მისცეს ზოგადი განმარტება იმ სამართლის შესახებ, რომელიც გამოსაყენებელია მის საქმეში, რათა მოლაპარაკების დროს, მათ შეეძლოთ გაცნობიერებულად შეაფასონ ალტერნატიული სამართლებრივი ქმედებები.³³

3.2. მომლაპარაკებლის როლი

ადვოკატი, როგორც მომლაპარაკებელი, ცდილობს კლიენტისთვის ხელსაყრელი და სასურველი შედეგის მიღწევას.³⁴

³¹ Nolan-Haley J., *Lawyers, Clients, and Mediation*, Notre Dame Law Review, Vol. 73, №5, 1997, 1384.

³² იქვე. აღნიშნული კუთხით ადვოკატის როლის შესახებ იხ. Douglas K., Batagol B., *The Role of Lawyers in Mediation: Insights from Mediators at Victoria's Civil and Administrative Tribunal*, Monash University Law Review, Vol. 40, №3, 2014, 762.

³³ Nolan-Haley J., *Lawyers, Clients, and Mediation*, Notre Dame Law Review, Vol. 73, №5, 1997, 1385.

³⁴ ხაზმაძე ნ., მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 7.

მიუხედავად იმისა, რომ მხარეებმა თავის სასარგებლოდ უნდა ილაპარაკონ, ადვოკატებიც არიან ნებადართულნი კლიენტის სასარგებლოდ მოილაპარაკონ მედიაციის პროცესში.³⁵

თუმცა, მომლაპარაკებლის როლი არ მოიცავს მხოლოდ მოლაპარაკების შესაძლებლობას მოწინააღმდეგე მხარესთან. აღნიშნული ასევე მოიცავს მოლაპარაკებას კლიენტთან, რაც შესაძლოა უფრო მნიშვნელოვანი აღმოჩნდეს შეთანხმების მიღწევის პროცესში, ვიდრე მეორე მხარესთან კლიენტის ინტერესების გაჟღერება და კლიენტის პოზიციის ადვოკატირება.

კლიენტთან მოლაპარაკების მთავარი ფაქტორი კი არის ადვოკატსა და კლიენტს შორის იდეების გაცვლა და დებატი შედეგებსა და საშუალებებზე, მიზნებსა და სტრატეგიებზე.³⁶ მოთათბირება კლიენტსა და ადვოკატს შორის ხდება მაშინ, როდესაც სახეზეა ეჭვები ან აზრთა სხვადასხვაობა. მსგავსი მოლაპარაკების/თათბირის დროს კლიენტის მიზნები შეიძლება შეიცვალოს, რათა მან დაინახოს „პრობლემის ყველა კუთხე“ და „განავითაროს ახალი ხედვა, იდეები და პერსპექტივები“.³⁷ საბოლოოდ, მოლაპარაკების გზით, კლიენტის მიერ ცალმხრივი პერსპექტივის დაძლევა საწინდარი შეიძლება იყოს მეორე მხარესთან შეთანხმების მისაღწევად.³⁸

3.3. შემფასებლის როლი

ადამიანები ადვოკატთან მიდიან რადგან მათ სჭირდებათ, ან ფიქრობენ რომ სჭირდებათ სამართლებრივი შეფასებები და წვდომა სამართლის სისტემაზე, რომელიც მათთვის

³⁵ Nolan-Haley J., *Lawyers, Clients, and Mediation*, Notre Dame Law Review, Vol. 73, №5, 1997, 1376-1377.

³⁶ იქვე.

³⁷ იქვე.

³⁸ მედიაციის პროცესში ადვოკატის, როგორც მომლაპარაკებლის როლის პრობლემემატიკის შესახებ იხ. Clark B., *Lawyers and Mediation*, Springer, 2012, 106-108.

სხვაგვარად არ არის ხელმისაწვდომი. შესაბამისად, ადვოკატებისთვის ნებადართული ქმედებაა, რომ მათ კლიენტებს წარუდგინონ მათი მოსაზრებები და შეფასებები მედიაციის პროცესის ფარგლებში.³⁹

კერძოდ, შემფასებლის როლში ადვოკატი შეისწავლის კლიენტის საქმესთან დაკავშირებულ სამართლებრივ საკითხებს და ამის შემდგომ წარუდგენს მის მოსაზრებებს კლიენტსა და პროცესის სხვა მონაწილეებს.⁴⁰ ამასთან, ადვოკატმა შეიძლება მიმოიხილოს მედიაციის პროცესში გაჟღერებული არგუმენტები კლიენტის წინაშე და საბოლოოდ შეაფასოს სამედიაციო შეთანხმება. შეფასება არის კრიტიკულად მნიშვნელოვანი ფუნქცია ადვოკატისათვის.⁴¹

აღნიშნული არ უნდა იქნეს გაგებული ისე, რომ მედიაციის პროცესში ადვოკატმა მიიღოს გადაწყვეტილება, არამედ მან, უნდა შეაფასოს ფაქტები, სამართლებრივი საკითხები, პოტენციური რისკები და შესაძლებლობები, ამ მიმართულებით გაზარდოს კლიენტის ცოდნა და დაეხმაროს მას გარემოების უკეთ აღქმაში.

3.4. „პრობლემის გადამჭრელის“ როლი

ზოგადად ადვოკატის როლს ყველაზე კარგად შეესაბამება ტერმინი „პრობლემის გადამჭრელი“. კერძოდ, ადვოკატირება ნიშნავს პრობლემის მოგვარებას. შესაბამისად, ადვოკატებს აქვთ უნარები დაეხმარონ კლიენტებს, როგორც სასამართლო სამართალწარმოების, ისე დავის გადაჭრის ალტერნატიული მექანიზმების გამოყენების დროს, მაგრამ,

³⁹ *Nolan-Haley J., Lawyers, Clients, and Mediation, Notre Dame Law Review, Vol. 73, №5, 1997, 1388*

⁴⁰ *Corbin L., Baron P., Gutman J., ADR Zealots, Adjudicative Romantics and Everything Between: Lawyers in Mediations, UNSW Law Journal, Vol. 38, №2, Berlin, 2015, 499.*

⁴¹ *Nolan-Haley J., Lawyers, Clients, and Mediation, Notre Dame Law Review, Vol. 73, №5, 1997, 1376-1377.*

პრობლემის გადაჭრა სასამართლოს კონტექსტში ნიშნავს ადვოკატირების და წესების ინტერპრეტირების უნარების გამოყენებას საქმის მოგების მიზნით, მაშინ როდესაც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული მექანიზმის კონტექსტში პრობლემის გადაჭრა მოითხოვს დიალოგს და მოლაპარაკებას.⁴²

პრობლემის გადამჭრელ ადვოკატს შეუძლია მნიშვნელოვანი როლი შეასრულოს მედიაციაში: ხშირად მხარეებს აქვთ არათანაბარი ცოდნა, ფინანსური შესაძლებლობები და გამოცდილება და ადვოკატის მონაწილეობამ შეუძლია გამოასწოროს ეს. თუ ადვოკატები არ არიან წარმოდგენილი პროცესზე, მაშინ, როგორც წესი, მედიატორი ადგენს სამედიაციო შეთანხმებას, რომელიც მხარეებმა უნდა გააცნონ თავიანთ ადვოკატებს, რათა დაეთანხმონ მას ან უარყონ. ეს კი იწვევს მხარეების საბოლოო შეთანხმების მიღწევის გადავადებას და ზრდის შესაძლებლობას, რომ ერთ-ერთი მხარე გადაიფიქრებს და უარყოფს ფაქტობრივად უკვე მიღწეულ შეთანხმებას.⁴³

როგორც პრობლემის გადამჭრელი, ადვოკატი უმალ და ყოველგვარი დაყოვნების გარეშე დაეხმარება მხარეებს გაიგონ ერთმანეთის შეხედულებები და მიაღწიონ დავის გადაწყვეტას/შეთანხმებას, რომელიც მისაღები იქნება მათთვის და შეესაბამება მათ საჭიროებებს.⁴⁴

4. ადვოკატ წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში

მედიაციის პროცესში წარმომადგენლების გარდა ჩართულნი არიან სხვა პირებიც. კერძოდ, როგორც შესავალში

⁴² *Corbin L., Baron P., Gutman J., ADR Zealots, Adjudicative Romanticism and Everything Between: Lawyers in Mediations, UNSW Law Journal, Vol. 38, №2, Berlin, 2015, 499.*

⁴³ იქვე.

⁴⁴ *Ardagh A., Cumes G., Lawyers and Mediation: Beyond the Adversarial System?, Australian Dispute Resolution Journal, Vol. 9, 1998, 73.*

აღინიშნა მედიაციის პროცესში მონაწილეობენ უშუალოდ მხარეები და მედიატორი. ამასთან, პროცესში შესაძლოა ჩართულნი იყვნენ მესამე პირები და სამედიაციო დაწესებულებები. ადვოკატ წარმომადგენლებს ეთიკური ვალდებულებები აქვთ, პირველ რიგში, თავიანთი კლიენტების მიმართ, ასევე, მედიატორისა და სხვა მონაწილეთა მიმართ, ისევე როგორც ზოგადად სამართლებრივი სისტემის მიმართ.

აღნიშნული ვალდებულებები, რომლებიც ადვოკატებს აკისრიათ და გადმოცემულია შესაბამის წესებში, როგორც წესი, საკმაოდ ზოგადი ხასიათისაა და მათში არსებობს ხვრელები, რადგან შეუძლებელია ყველა იმ გარემოების წინასწარ განჭვრეტა, რაც, შესაძლოა, მედიაციის პროცესში წარმოიშვას.⁴⁵ მაგალითისთვის, წესებით მოთხოვნილია, რომ ადვოკატმა იმოქმედოს კლიენტის „საუკეთესო ინტერესებისთვის“, მაგრამ იგივე წესები არ მოიცავს აღწერას, თუ როგორ უნდა იქნეს მიღწეული შედეგი, რომელიც კლიენტის საუკეთესო ინტერესშია. შესაბამისად, ადვოკატებს აქვთ დისკრეტია ინტერპრეტაცია გაუკეთონ ამ სტანდარტებს და ეთიკურ წესებს, რათა შეავსონ ხვრელები,⁴⁶ თუმცა აღნიშნულის დროს მათ მხედველობაში უნდა ჰქონდეთ გარკვეული გარემოებები, რადგან, მიუხედავად ეთიკის მრავალწახნაგოვნების და განუსაზღვრელობისა, მაინც არსებობს გარკვეული პრინციპები, რომლებიც უკვე ჩამოყალიბებულია და რომლებიც, როგორც წესი, მხედველობაშია მიღებული როდესაც ადვოკატ წარმომადგენლის ქმედების ეთიკური საფუძვლები მონმდება.

შემდგომ ქვეთავებში მიმოხილული იქნება თუ როგორ უნდა იქნეს ადვოკატის ეთიკის ზოგადი პრინციპები და წესები გამოყენებული და მისადაგებული მედიაციის პროცესისთვის.

⁴⁵ *Wolski B.*, On Mediation, Legal Representatives and Advocates, University of New South Wales Law Journal, 2015, 12.

⁴⁶ იქვე.

4.1. ადვოკატ წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებები კლიენტის მიმართ

4.1.1. კლიენტის საუკეთესო ინტერესების დაცვით მოქმედება

ადვოკატები ვალდებულნი არიან იმოქმედონ კლიენტის საუკეთესო ინტერესების შესაბამისად.⁴⁷ თუმცა ის წესები, რომლებშიც აღნიშნული პრინციპია გადმოცემული შექმნილია შეჯიბრებითი პროცესისთვის.⁴⁸ ავტორთა ნაწილი მიიჩნევს, რომ კლიენტის საუკეთესო ინტერესებში მოქმედება, ეწინააღმდეგება მედიაციის არსს და, შესაძლოა, გარკვეულწილად უსამართლო შედეგის გამოწვევიც იყოს. კლიენტისადმი ერთგულება და მიმდევრობა (შეასრულოს მისი ყოველი მითითება) ეწინააღმდეგება და საფუძველს უთხრის ნდობის, კრეატიულობის, გახსნილობის, პრობლემის გადაწყვეტის საერთო მეთოდს, რომელიც მედიაციის საძირკველს წარმოადგენს.⁴⁹

ამასთან, ზოგჯერ კლიენტის საუკეთესო ინტერესი, შესაძლოა, მიღწეულ იქნეს სამედიაციო შეთანხმების გაფორმებით, სხვა შემთხვევაში კი იგი შესაძლებელია სასამართლო პროცესის გზით.⁵⁰

⁴⁷ კვაჭაძე მ., გასიგაშვიდი ე., ბოჭორიშვიდი კ., კობახიძე ი., ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის კომენტარები ეთიკის კომისიის პრაქტიკაზე დაყრდნობით, თბ., 2011, 18.

⁴⁸ კიბუხიძე კ. კ., ახალი ღვინო საჭიროებს ახალი ღვინის ქურჭელს (ტიკი, რომელიც დამზადებულია ცხოველის ტყავისგან): იურისტის ეთიკის გარდაქმნა, რათა მან შეჯიბრებითობის გამორიცხვით შეძლოს პრობლემის გადაჭრა: მედიაცია (მედიატორობა), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2012“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2013, 144.

⁴⁹ ხაზმაძე ნ., მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 17.

⁵⁰ ხაჩევაძე გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწადეული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 115.

შესაბამისად, იმისათვის, რომ ადვოკატმა კლიენტის საუკეთესო ინტერესების შესაბამისად იმოქმედოს და სწორი რჩევა მისცეს, პირველ რიგში, აუცილებელია მან განსაზღვროს თუ რა არის კლიენტის საუკეთესო ინტერესი.⁵¹ ამისთვის საჭიროა, ადვოკატმა მიიღოს ინფორმაცია, რა დამოკიდებულება აქვს კლიენტს დავის გადაწყვეტის პროცესებთან მიმართებით. მხოლოდ ამის შემდეგ იქნება შესაძლებელი კლიენტისთვის მისი ინტერესების შესატყვისი დავის გადაწყვეტის გზების შეთავაზება.⁵²

თუმცა, ამ კონტექსტში კიდევ უფრო საინტერესოა სავალდებულო მედიაციის შემთხვევა, როდესაც მხარეებს სასამართლო ავალდებულებს სასამართლოში დავამდე სცადონ დავა მედიაციით გადაწყვიტონ. სავალდებულო მედიაციის შემთხვევაში, შესაძლოა კლიენტის საუკეთესო ინტერესს მეორე მხარესთან შედარებით უკეთეს მდგომარეობაში აღმოჩენა წარმოადგენდეს. რა უნდა ქნას ამ შემთხვევაში ადვოკატმა? თუნდაც გაცნობიერებული ჰქონდეს, რომ კონფრონტაცია ძირს უთხრის მედიაციის პროცესს?

ვფიქრობ, ამ შემთხვევაში ადვოკატი უნდა შეეცადოს მონახოს „ოქროს შუალედი“, რომ ერთი მხრივ, იმოქმედოს კლიენტის ინტერესების შესაბამისად და დააკმაყოფილოს მისი მოთხოვნები, ხოლო მეორე მხრივ, ეს ისე გააკეთოს, რომ აზრი არ დაუკარგოს მედიაციის პროცესს და მხედველობაში ჰქონდეს მისი მიზნები, რადგან, რაც არ უნდა იყოს კლიენტის პირველადი ინტერესი, ყოველთვის არსებობს შანსი იმისა, რომ მხარეები შეთანხმდებიან.

⁵¹ იმის შესახებ კლიენტის ინტერესთა თუ რა სახეები და კატეგორიები არსებობს დანვრილებით იხ. *ყანდაშვიდი ი.*, საქართველოში მედიაციის მაგალითზე დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის სასამართლო და არასასამართლო ფორმები, სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2018; ასევე, *გუჩიედი ა.*, ადვოკატის როლი სამოქალაქო სასამართლებრივი დავების მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადულის 2016“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 133.

⁵² იქვე.

კლიენტის ინტერესების შესაბამისად მოქმედების ვალდებულებას ადვოკატისთვის ითვალისწინებს „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონი და საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი“.

„ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-6 მუხლის მიხედვით, „ადვოკატს უფლება აქვს კლიენტის ინტერესების დასაცავად გამოიყენოს ყველა საშუალება, რომელიც აკრძალული არ არის კანონმდებლობით ან პროფესიული ეთიკის ნორმებით.“ ხოლო „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის“ თანახმად, ადვოკატმა ყოველთვის უნდა იმოქმედოს კლიენტის ინტერესებიდან გამომდინარე და დააყენოს ისინი პირადი და სხვა პირების ინტერესებზე მაღლა.⁵³

აღნიშნულ ნორმათა სიტყვასიტყვითი განმარტებით ნათელია, რომ „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონი არ ადგენს კლიენტის ინტერესის პრიორიტეტულობის მოთხოვნას. ამ ღია სივრცეს ავსებს „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი“, რომლის პირველივე მუხლი პროფესიული საქმიანობის ერთ-ერთ ძირითად პრინციპად გამოყოფს კლიენტის ინტერესის პრიორიტეტულობას, ხოლო მე-5 მუხლში მას ცალკე განმარტავს. გარდა ამისა, კოდექსი ავალდებულებს ადვოკატს, რომ „...კლიენტის ინტერესებიდან გამომდინარე ადვოკატმა კლიენტს უნდა ურჩიოს..... დავის ალტერნატიული მეთოდებით გადაწყვეტა“.⁵⁴ ეს კლიენტის საუკეთესო ინტერესის დაცვის და ასევე, მედიაციის განვითარების მხრივ ძალზედ მნიშვნელოვანი ჩანაწერია, რამდენადაც ადვოკატის ვალდებულებაში შედის, რომ მან გააანალიზოს, როგორ და რა საშუალებით შეიძლება იქნეს კლიენტის მიზნები და საჭიროებები უკეთესად დაცული და რეალიზებული.⁵⁵

⁵³ სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი“, მე-5 მუხლი.

⁵⁴ იქვე. მე-8 მუხლის მე-11 ნაწილი.

⁵⁵ *ყანჩაშვიდი ნ.*, მედიაციის პროცესში ადვოკატის მიერ კლიენტის საუკეთესო ინტერესის დაცვისა და თვითგამორკვევის პრინციპთა

ამასთან, „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის“ მე-5 მუხლი, საუბრობს რა ადვოკატის მიერ კლიენტის საუკეთესო ინტერესებში მოქმედებაზე, აკეთებს დათქმას, რომ „კლიენტის ინტერესების დასაცავად ადვოკატის მოქმედებები უნდა შეესაბამებოდეს კანონმდებლობას და ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსს.“ აღნიშნული ჩანაწერი ნიშნავს, რომ კლიენტის ინტერესების გათვალისწინება უპირობოდ არ უნდა მოხდეს და ამ პროცესში ადვოკატმა უნდა დაიცვას კანონმდებლობის სხვა მოთხოვნები. ბუნებრივია, როდესაც საქმე ეხება მედიაციას, ეს ნიშნავს, რომ ადვოკატ წარმომადგენელმა მისი კლიენტის ინტერესების უპირატესად დაცვასთან ერთად უნდა დაიცვას „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი მოთხოვნები და ის პრინციპები, რომელიც აღნიშნულ აქტშია მოცემული.

4.1.2. კომპეტენცია და გულმოდგინება

ადვოკატთა ქცევის ეთიკური სტანდარტები, როგორც წესი ადვოკატებისგან მოითხოვენ, მათ საადვოკატო საქმიანობის განხორციელების დროს გამოიჩინონ სათანადო კომპეტენცია და გულმოდგინება.

მედიაციის ფარგლებში ადვოკატ წარმომადგენლის კომპეტენცია ნიშნავს იმას, რომ ადვოკატს უნდა ჰქონდეს სამართლებრივი ცოდნა, უნარები და გამჭრიახობა. მან ეს ყველაფერი უნდა გამოიყენოს მედიაციის პროცესში, ისევე როგორც საქმის გონივრულად მოსამზადებლად თავად პროცესისთვის.⁵⁶ თუმცა, ნათელია, რომ აღნიშნული მტკიცება საკმაოდ ზოგადია. ამასთან, განსხვავებით მედიატორებისგან, რომლებსაც სხვადასხვა წესების მიხედვით ხშირად დადგენილი აქვთ კომპეტენ-

ურთიერთმიმართება, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწდეული 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 194.

⁵⁶ იხ. Moore L. W., *Lawyer Mediators: Meeting the Ethical Challenges*, *Family Law Quarterly* Vol. 30, №3, 1996, 684.

ციის მოთხოვნები,⁵⁷ ადვოკატ წარმომადგენლებისათვის კონკრეტულად არ არის დადგენილი კომპეტენტურობის კრიტერიუმები. შესაბამისად, ისმის კითხვა, კონკრეტულად რა კვალიფიკაციის და უნარების ქონა მოეთხოვება ადვოკატ წარმომადგენელს? ანუ რა არის ის მინიმალური კომპეტენცია, რასაც ადვოკატი წარმომადგენელი უნდა აკმაყოფილებდეს?

ადვოკატ წარმომადგენელი ჩაითვლება მინიმალური კომპეტენციის მქონედ, თუ მას აქვს სამი საბაზისო კომპონენტი: (ა) საბაზისო შესაძლებლობა მიიღოს ინფორმაცია და აღიქვას კომუნიკაცია (მაგალითად არ მოუვიდეს ინფორმაციით ინტოქსიკაცია); (ბ) შეუძლია მისი როლის, პროცესის და როლთან დაკავშირებული პასუხისმგებლობების ცოდნა და გაცნობიერება; და (გ) აქვს უნარები, რომლებიც საჭიროა ამ როლის შესასრულებლად.⁵⁸

ამ შემთხვევაში შესაბამის ცოდნაში იგულისხმება, რომ ადვოკატმა უნდა იცოდეს და მას გაცნობიერებული უნდა ჰქონდეს: (ა) დავის არსი და მისი გავლენა მხარეებზე; ბ) კომუნიკაციის, მოლაპარაკების და დარწმუნების თეორიები, მათ შორის მოლაპარაკების დროს უფლებამოსილების ბოროტად გამოყენება, ადამიანების კომუნიკაციაში დახმარება და კომუნიკაციის დროს წარმოშობილი წინააღმდეგობების დაძლევა; (გ) მედიაციის ბუნება და მისი ეტაპები; (დ) მედიატორის და წარმომადგენლის როლები და მათთან დაკავშირებული ეთიკური და სამართლებრივი მოვალეობები; (ე) შესაძლებლობები, რომ სამართალმა შესაძლოა გავლენა მოახდინოს მედიაციის

⁵⁷ მაგ. ზოგიერთ შემთხვევაში მოთხოვნილია რომ მათ ჰქონდეთ გავლილი ტრენინგი, ქონდეთ მინიმუმ რამდენიმე წლის გამოცდილება და ა.შ. იხ. *Shapira O., A Theory of Mediators' Ethics: Foundations, Rationale and Application, Cambridge, 2016, 163-164.*

⁵⁸ შენიშვნა: ვფიქრობ ამ შემთხვევაში კომპეტენციის შეფასების სტანდარტად გამოდგება მედიატორის კომპეტენციის შეფასების სტანდარტის მცირედი ცვლილებებით. შეად. იქვე, 168.

მხარეების უფლებებზე და მნიშვნელობა, მხარეები იყვნენ ინფორმირებული ამგვარ სამართლებრივ შედეგებზე.⁵⁹

ამასთან, ადვოკატ წარმომადგენელს საბაზისო უნარები აქვს თუ ის: (ა) აფასებს საქმის და მხარეების ვარგისიანობას მედიაციის პროცესისადმი; (ბ) კომუნიკაცია აქვს მხარეებთან, მედიატორთან, მოლაპარაკებებს აწარმოებს მათთან და ეხმარება მათ რათა მათ შეძლონ ერთმანეთთან კომუნიკაცია და მოლაპარაკება. ამგვარი უნარები მოიცავს მოსმენის, კითხვების დასმის, აზრის სხვა სიტყვებით გამოთქმის, შეჯამების გაკეთების უნარებს, ასევე წვლილი შეიტანოს მედიატორის მცდელობაში აღმოფხვრას კომუნიკაციის და მოლაპარაკების დროს წამოჭრილი წინააღობები.⁶⁰

ამასთან, ადვოკატ წარმომადგენელი უნდა იჩენდეს სათანადო გულმოდგინებას, რაც ნიშნავს, რომ მან სათანადო ყურადღება უნდა გამოიჩინოს მედიაციის პროცესის მიმართ, ხელი უნდა შეუწყოს მედიაციის პროცესის დროულად გამართვას და თავიდან უნდა აიცილოს ამ მიმართულებით წარმოშობილი შესაძლო დაბრკოლებები.⁶¹

იმ შემთხვევაში, თუ ადვოკატი არ აკმაყოფილებს მინიმალური კომპეტენციის სტანდარტს ან მას არ შეუძლია სათანადო გულმოდგინებით მიიღოს მონაწილეობა მედიაციაში, მათ შორის მედიაციაში მონაწილეობისთვის გამოყოს სათანადო დრო, მან არ უნდა აიღოს საქმე და უარი უნდა თქვას მედიაციაში წარმომადგენლობაზე.

საქართველოში, ადვოკატ წარმომადგენლისთვის კომპეტენტურობის ვალდებულება, როგორც ასეთი, პირდაპირ ვალისწინებული არ არის. თუმცა, „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-3 მუხლის მიხედვით, საადვოკატო

⁵⁹ შენიშვნა: ვფიქრობ ამ შემთხვევაში კომპეტენციის შეფასების სტანდარტად გამოდგება მედიატორის კომპეტენციის შეფასების სტანდარტის მცირედი ცვლილებებით. შეად. იქვე, 168.

⁶⁰ იქვე.

⁶¹ შეად. ჩიგაშვიდი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, №2, 2016, 39-40.

საქმიანობის პრინციპებში „პროფესიული კომპეტენტურობის“ პრინციპიც შედის.

აღნიშნული პრინციპი სხვადასხვანაირად უნდა განიმარტოს, როდესაც საქმე ეხება ადვოკატის მიერ პროფესიული საქმიანობის განხორციელებას სასამართლოს წინაშე, ხოლო სხვაგვარად, როდესაც იგი კლიენტს წარმომადგენლობას უწევს მედიაციის პროცესში. ვფიქრობ, მედიაციის პროცესში აღნიშნული პრინციპი ზემოთ მითითებული ფაქტორების შუქზე უნდა განიმარტოს, რადგან იგი მორგებულია მედიაციის მახასიათებლებს. ადვოკატის კომპეტენციის და გულმოდგინების სტანდარტის ერთი და იმავე სტანდარტით შეფასება, როგორც სასამართლოს, ისე მედიაციის პირობებში გაუმართლებელია, რადგან, მაგალითისთვის სასამართლოში წარმომადგენლობის შემთხვევაში ადვოკატის მიერ სამართლებრივი ნორმების მიუთითებლობა, შესაძლოა ჩაითვალოს მის მიერ კომპეტენტურობის და გულმოდგინების პრინციპების დარღვევად, მაშინ, როდესაც მედიაციის დროს ადვოკატ წარმომადგენელს არათუ არ მოეთხოვება სამართლებრივი ნორმების და არგუმენტების მოშველიება, არამედ, როგორც წესი, ეს არაფორმალურად ეკრძალება კიდევ.

4.1.3. კლიენტის თვითგამორკვევისთვის ხელშეწყობა

კლიენტის საუკეთესო ინტერესის დადგენის მიზნით, აუცილებელია, ასევე, ადვოკატმა ხელი შეუწყოს კლიენტის თვითგამორკვევას. მხარეთა თვითგამორკვევა არის მედიაციის ფუნდამენტური საფუძველი. თვითგამორკვევის პრინციპზე დაყრდნობით, მედიაციის მხარეები არიან პასუხისმგებელნი იდენტიფიცირება გაუკეთონ საკითხებს, ჩამოაყალიბონ მოსაზრებები, ალტერნატივები და მიიღონ გადაწყვეტილებები.⁶²

⁶² იხ. კოვაკი კ., ადვოკატთა ეთიკა მედიაციაში: კეთილსინდისიერების საჭიროება (კეთილსინდისიერების მოთხოვნის დრო), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - ნელინდელი 2012“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2013, 180.

შესაბამისად, დავის გადაწყვეტის შესახებ პასუხისმგებლობა აქვთ მედიაციის მონაწილეებს და არა მედიატორს, რომელსაც არ აქვს უფლებამოსილება მიიღოს გადაწყვეტილება რომელიმე მონაწილის სახელით/ნაცვლად.⁶³

ამასთან, განსაკუთრებული მნიშვნელობა ენიჭება არამხოლოდ თვითგამორკვევას საბოლოო/შემაჯამებელი გადაწყვეტილების მიღების საკითხის გადაწყვეტისას მედიაციის პროცესში, არამედ იგი ვრცელდება, როგორც მედიაციის მოსამზადებელ ეტაპზე, ისე უშუალოდ მედიაციის პროცესის ყველა მნიშვნელოვან ეტაპზე.⁶⁴

შესაბამისად, ადვოკატ წარმომადგენლის როლი ამ შემთხვევაში არის მხარის დახმარება, რათა მან მიიღოს მისთვის ხელსაყრელი გადაწყვეტილება. აღნიშნულისათვის, არსებითია ადვოკატმა შეაგროვოს/მოიძიოს ინფორმაცია კლიენტის ისტორიისა და საქმის შესახებ.⁶⁵ ამასთან, მნიშვნელოვანია მან მოუსმინოს კლიენტს.

ამავდროულად, აღნიშნული ვალდებულება ზოგიერთ შემთხვევაში წინააღმდეგობაში შეიძლება მოვიდეს კლიენტის უფლებასთან მიიღოს ინფორმირებული გადაწყვეტილება, რის უზრუნველსაყოფად, ადვოკატის კიდევ ერთი ვალდებულებაა შესაბამისი რჩევა მისცეს კლიენტს. მითითებულ პრინციპებს შორის ბალანსი იმგვარად უნდა იქნეს მიღწეული, რომ ადვოკატმა, სრული და ამომწურავი ინფორმაცია უნდა მიაწოდოს კლიენტს, მისი დასკვნების თავზე მოხვევის გარეშე, რათა კლიენტს დარჩეს თავისუფლება მისი შეხედულებისამებრ მიიღოს გადაწყვეტილებები.

⁶³ Noone M. A., Ojelabi L. A., Ethical Challenges for Mediators around the Globe: An Australian Perspective, Washington University Journal of Law and Policy, Vol. 45, 2014, 165.

⁶⁴ ხაჩებავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწადი 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 115. მხარეთა თვითგამორკვევის პრინციპის მედიაციის ყველა ეტაპზე დაცვის მნიშვნელობის შესახებ იხ. Watkins M. T., Principles of Persuasion, Negotiation Journal, Negotiation Journal, 2001, 129.

⁶⁵ იქვე.

ეს პრინციპი პირდაპირ არ არის მოცემული „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონში და „პროფესიული ეთიკის“ კოდექსში, თუმცა, პირველი მათგანი ითვალისწინებს ადვოკატის მიერ კლიენტის უფლებებისა და თავისუფლებების პატივისცემისა და დაცვის პრინციპს,⁶⁶ ხოლო „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის თანახმად, მედიაცია ეფუძნება მათ შორის მხარეთა თვითგამორკვევის პრინციპს.⁶⁷ აქედან გამომდინარე, გამოდის, რომ ადვოკატს აღნიშნული ვალდებულება საქართველოს კანონმდებლობითაც აკისრია.

4.1.4. რჩევის მიცემა

როდესაც ადვოკატი ურთიერთობას ამყარებს კლიენტთან, ამ უკანასკნელისთვის რჩევის მიცემა ადვოკატის ფუნდამენტურ ვალდებულებად ყალიბდება, რადგან კლიენტები ადვოკატებთან უმეტესად სწორედ აღნიშნულისთვის მიდიან. ამ ვალდებულებას კიდევ უფრო დიდი მნიშვნელობა ენიჭება მედიაციის კონტექსტში, სადაც მხარეთა ინფორმირებული თანხმობა და ნების გამოვლენა პროცესის ღერძს წარმოადგენს.⁶⁸

როგორც ავსტრალიის სამართლის საბჭოს მიერ, მედიაციაში მონაწილე ადვოკატებისთვის შემუშავებულ გაიდლაინში არის მითითებული,⁶⁹ „მედიაციის პროცესში ადვოკატის როლია დაეხმაროს კლიენტებს, მისცეს მათ პრაქტიკული და სამართლებრივი რჩევები პროცესთან, ამ პროცესში წამოჭ-

⁶⁶ საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, სსმ, 22, 20/06/2001, მე-3 მუხლის „თ“ ქვეპუნქტი.

⁶⁷ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, სსმ, 18/09/2019, მე-3 მუხლი.

⁶⁸ მხარეთა ინფორმირებული თანხმობის შესახებ იხ. *Colatrella M. T. Jr.*, *Informed Consent in Mediation: Promoting Pro Se Parties' Informed Settlement Choice While Honoring the Mediator's Ethical Duties*, University of the Pacific Scholarly Commons, McGeorge School of Law Scholarly Articles, Vol. 15, 2014.

⁶⁹ Law Council of Australia, *Guidelines for Lawyers in Mediations* (2011).

რილ საკითხებთან და გაკეთებულ შეთავაზებებთან დაკავშირებით [...]“

საქართველოს „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის“ მე-8 მუხლის მე-5 პუნქტის შესაბამისად, ადვოკატმა კვალიფიციურად და კეთილსინდისიერად უნდა მისცეს რჩევა კლიენტს“. ადვოკატის ეს ვალდებულება საკმაოდ ზოგადად არის დეკლარირებული და თავად ამ დოკუმენტში არაა მითითებული თუ რა შინაარსის მატარებელია აღნიშნული ჩანაწერი. ვფიქრობ, მედიაციის კონტექსტში ეს ვალდებულება უნდა იქნას განმარტებული საერთაშორისო დონეზე აღნიშნულ საკითხზე არსებული პრაქტიკის შესაბამისად. კერძოდ, აღიარებულია, რომ მითითებული ვალდებულება თავისი მნიშვნელობიდან გამომდინარე, მოიცავს რამდენიმე ქვევალდებულებას, რომელიც ადვოკატმა უნდა შეასრულოს და რომელთა განხორციელებასაც დიდი მნიშვნელობა ენიჭება იმის დასადგენად იყო თუ არა კლიენტის უფლებები სრულყოფილად დაცული მედიაციის პროცესში.

4.1.4.1. დავის გადაწყვეტის სხვადასხვა ფორმის შესახებ ინფორმირება

როგორც ზემოთ უკვე აღინიშნა, ხშირია შემთხვევები, როდესაც კლიენტის ინტერესების გათვალისწინებით და დავის სპეციფიკიდან გამომდინარე, კლიენტისთვის უკეთესია თუ მიმართავს დავის გადაწყვეტის შეჯობრებით ფორმებს, როგორცაა სასამართლო ან არბიტრაჟი, ან პირიქით, დავის გადასაწყვეტად გამოყენებული იქნება მოლაპარაკების გზა და მედიაცია.⁷⁰

სასამართლოს, არბიტრაჟს თუ მედიაციას თავისი მახასიათებლები გააჩნიათ და აქვთ როგორც დადებითი, ისე უარყო-

⁷⁰ დავის გადაწყვეტის სწორი მეთოდის არჩევის შესახებ იხ. *Amburmenil P., Mediation & Arbitration for Lawyers*, London, 1997, 79-80.

ფიტი მხარეები.⁷¹ როგორც წესი, ეს მახასიათებლები მოიცავს ისეთ საკითხებს, როგორებიცაა საქმის განხილვის პროცედურები, ხარჯები, მონაწილე პირთა წრე და სხვა.

ადვოკატი ვალდებულია მხარეს მიაწოდოს სრული და ამომწურავი ინფორმაცია იმ ალტერნატივების შესახებ, რომელიც მას კონკრეტული დავის გადაწყვეტის დროს აქვს და ამავე დროს, ურჩიოს, რომელი გზა შეიძლება იყოს მისთვის უფრო ხელსაყრელი და რატომ.

თუ კლიენტის მიერ უკვე არჩეულია მედიაცია ან სახეზეა სავალდებულო მედიაციის შემთხვევა, ადვოკატმა კლიენტს მედიაციის პროცესის დაწყებამდე უნდა აუხსნას მედიაციის ბუნება, მათ შორის მედიატორის როლი, კონფიდენციალურობის ვალდებულების შესახებ, რომ მედიაციის პროცესში გამჟღავნებული ინფორმაცია და მტკიცებულებები ვერ იქნება გამოყენებული სასამართლო ან არბიტრაჟის დროს.⁷² რჩევა აგრეთვე უნდა მოიცავდეს იმის აღწერას თუ როგორ მუშაობს მედიაციის პროცესი და რჩევას, თუ რა უფლებებით არის აღჭურვილი კლიენტი, მათ შორის, მედიაციის შეწყვეტის უფლების შესახებ.⁷³

საქართველოს კანონმდებლობაც განამტკიცებს ადვოკატის ამ მოვალეობას. კერძოდ, „ადვოკატის პროფესიული ეთიკის კოდექსის“ მე-8 მუხლის მე-11 ნაწილი მიუთითებს, რომ „საქმის გარემოებების გათვალისწინებით, კლიენტის ინტერესებიდან გამომდინარე ადვოკატმა კლიენტს უნდა ურჩიოს საქმის მორიგებით დასრულება ან დავის ალტერნატიული მეთოდებით გადაწყვეტა.“ აღნიშნული ჩანაწერი არ უნდა იქნას გაგებული იმგვარად რომ ადვოკატს აქვს ვალდებულება კლი-

⁷¹ სასამართლოს და დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული გზების მიმართების შესახებ დაწვრილებით იხ. *Fiadjoe A., Alternative Dispute Resolution: A Developing World Perspective*, Cavendish Publishing, 2004.

⁷² მედიაციის ე.წ. *“without prejudice”* ბუნება.

⁷³ *Harby S., Rundle O., Mediation for Lawyers*, CCH Australia Limited, 2010, 213.

ენტს განუმართოს დავის გადაწყვეტის ალტერნატივების არსებობის შესახებ, არამედ, როგორც ზემოთ აღინიშნა, მას აქვს ვალდებულება კლიენტს განუცხადოს დავის გადაწყვეტის თითოეული ხერხის მახასიათებლები, ხოლო, როდესაც საქმე ეხება უშუალოდ მედიაციას, მიაწოდოს პროცესთან დაკავშირებული მნიშვნელოვანი ინფორმაცია და მისცეს რჩევები.

4.1.4.2. სამართლებრივი რჩევა

ადვოკატი უნდა დარწმუნდეს, რომ კლიენტს ესმის სამართლებრივი საკითხები და მისი შესაძლო უფლებები და ვალდებულებები. აღნიშნული ნიშნავს, რომ ადვოკატმა კლიენტს უნდა მისცეს სამართლებრივი რჩევა, რომელიც საკმარისი იქნება იმისათვის, რომ კლიენტმა ადვოკატს მისცეს შესაბამისი ინსტრუქციები.⁷⁴

კლიენტმა შესაძლოა არჩიოს, დათანხმდეს შედეგს, რომელიც უფრო ნაკლებ ხელსაყრელად გამოიყურება ადვოკატისთვის, მაგრამ ადვოკატები არ უნდა შეეწინააღმდეგონ კლიენტის სრულად ინფორმირებულ სურვილს, რომ კონკრეტულ საკითხზე შეთანხმდეს.⁷⁵

მედიაციის პროცესში ადვოკატის მოვალეობა კლიენტს მისცეს საჭირო რჩევა შეიძლება მოიცავდეს რაღაც დოზით დამარწმუნებელ „წნეხს“ კლიენტის მიმართ შემოთავაზებულ მორიგებასთან დაკავშირებით. თუმცა, ადვოკატმა არასდროს არ უნდა აიძულოს კლიენტი თანხმობა გამოთქვას მორიგებაზე, რომელიც მისი სურვილის საწინააღმდეგოა, რადგან სწორედ კლიენტი და არა ადვოკატი არის ის პირი, რომელიც უფლებამოსილია გადაწყვიტოს ნავიდეს კომპრომისზე თუ მართოს სასამართლოს.⁷⁶

⁷⁴ Harby S., Rundle O., Mediation for Lawyers, CCH Australia Limited, 2010, 213.

⁷⁵ იქვე, 214.

⁷⁶ იქვე.

ერთ-ერთ საქმეში, სარჩელი იქნა აღძრული ადვოკატის მიმართ ამ უკანასკნელის მიერ პროფესიული სტანდარტების დარღვევის ორი საფუძვლით. პირველი, მან არასათანადო ზეწოლა მოახდინა კლიენტზე რათა ეს უკანასკნელი დათანხმებოდა მედიაციის პროცესში შემოთავაზებულ მორიგებას. მეორე, ადვოკატმა არ მოახდინა მის ხელთ არსებული საქმის სათანადო სამართლებრივი შეფასება, რის გამოც კლიენტი მორიგდა არახელსაყრელი პირობებით.⁷⁷ სასამართლომ ჩათვალა, რომ ადვოკატის რჩევა, რომ კლიენტი მორიგებულიყო იყო შესაბამისი და არ წარმოადგენდა არასათანადო ზეწოლას, რა დროსაც დაეყრდნო რამდენიმე გარემოებას, რომელთაგანაც ყველაზე მნიშვნელოვანი ფაქტორები იყო შემდეგი: ა) კლიენტის საქმე იყო ძალიან რთული; ბ) ადვოკატების მიერ შეფასებულ იქნა კლიენტის საქმის მედიაციაში წარმართვის სირთულეები და ეს ასახულ იქნა მის რჩევაში; გ) ადვოკატმა გამოიჩინა ყურადღება კლიენტისთვის აეხსნა სამართლებრივი კონცეფციები მარტივ და გასაგებ ენაზე და კლიენტთან ის საუბრობდა გერმანულად, რაც კლიენტის მშობლიურ ენას წარმოადგენდა; თ) ადვოკატმა შეაფასა კლიენტის და სხვა მოწმეების სანდოობა; ი) ადვოკატმა კლიენტს აუხსნა სასამართლო პროცესის სავარაუდო ხარჯები და ხარჯები იმ შემთხვევაში თუ წააგებდა სასამართლო პროცესს.⁷⁸

4.1.4.3. არასამართლებრივი გარემოებების გათვალისწინება

თითქმის ყველა საქმეში, მაგრამ განსაკუთრებით იმ საქმეებში, სადაც მედიაციის გამართვა სავარაუდოა, მნიშვნელოვანია ადვოკატმა მხედველობაში მიიღოს კლიენტის მდგომარეობის არასამართლებრივი ასპექტები.⁷⁹ როგორც ავ-

⁷⁷ Studer v. Boettcher [2000] NSWCA 263.

⁷⁸ იქვე.

⁷⁹ Harby S., Rundle O., Mediation for Lawyers, CCH Australia Limited, 2010, 214.

სტრალიის სამართლის საბჭოს მიერ, მედიაციაში მონაწილე ადვოკატებისთვის შემუშავებულ გაიდლაინში არის მითითებული,⁸⁰ „ადვოკატმა უნდა გაიხედოს სამართლებრივი საკითხების მიღმა და განიხილოს დავა ფართო, პრაქტიკულ და კომერციულ კონტექსტში.“

აღნიშნული გაიდლაინის კომენტარში მითითებულია, რომ ადვოკატმა სამართლებრივი საკითხების შეფასების გარდა, საქმე უნდა განიხილოს კლიენტის ბიზნესის, პერსონალური თუ კომერციული საჭიროებების გათვალისწინებით და შესთავაზოს დავის მოგვარების სხვადასხვა პრაქტიკული ვარიანტი.⁸¹ მსგავსად ამისა, ამერიკის ადვოკატთა ასოციაციის ადვოკატთა პროფესიული ქცევის წესებში⁸² მითითებულია, რომ კლიენტისთვის რჩევის მიცემის დროს ადვოკატებმა უნდა მიუთითონ არა მხოლოდ სამართალზე, არამედ სხვა გარემოებებზე, როგორცაა მორალური, ეკონომიკური, სოციალური და პოლიტიკური ფაქტორები, რაც შეიძლება რელევანტური იყოს კლიენტის საქმისთვის.

შესაბამისად, ნათელია, რომ კლიენტის საუკეთესო ინტერესები შეიძლება მოიცავდეს არასამართლებრივი საკითხების ფართო წყებას, რომლებიც ადვოკატებს შეუძლიათ და უნდა მიიღონ მხედველობაში. არასაკმარისია მხოლოდ ვიწრო სამართლებრივი ხედვის ქონა კლიენტის ინტერესების ფართო სურათით შეფასების გარეშე.⁸³

4.1.4.4. რჩევა შეთანხმებაზე

ადვოკატებმა კლიენტებს უნდა მისცენ რჩევა შეთავაზებული შეთანხმების შესახებ. სამართლის მკვლევარები ვერ

⁸⁰ Guidelines for Lawyers in Mediations by Law Council of Australia, 2011, Art. 5.

⁸¹ Harby S., Rundle O., Mediation for Lawyers, CCH Australia Limited, 2010, 215.

⁸² Model Rules of Professional Conduct by ABA, 2002, Art. 1.2.(b).

⁸³ Harby S., Rundle O., Mediation for Lawyers, CCH Australia Limited, 2010, 215.

თანხმდებიან საკითხზე, საწინააღმდეგოს შესახებ ცხადი ინსტრუქციის არარსებობის პირობებში, ადვოკატს აქვს თუ არა ნაგულისხმევი უფლებამოსილება შეათანხმოს ისეთი პირობები, რომლებსაც ის კლიენტისთვის საუკეთესოდ მიიჩნევს.⁸⁴ თუმცა, ამგვარი ნაგულისხმევი უფლებამოსილება მოძველებულად და პატერნალისტურად არის მიჩნეული. გონიერი ადვოკატი ყოველთვის მოიპოვებს ცხად ინსტრუქციას კლიენტისგან მანამ, სანამ შეთანხმებას დაასრულებს. მსგავსად ამისა, ადვოკატი უნდა იყოს ფრთხილად, რომ კლიენტის დასწრების გარეშე მიღწეული შეთანხმება არ სცდებოდეს მისთვის კლიენტის მიერ მინიჭებულ უფლებამოსილებას. შესაბამისად, კლიენტის დასწრება პროცესზე, წარმოადგენს პრაქტიკულ დაცვას რათა გაადვილდეს შეთანხმებაზე მყისიერი დასტური და ადვოკატის უფლებამოსილება, შეთანხმდეს კლიენტის სახელით.⁸⁵

სხვადასხვა ქვეყანაში არსებული წესები, ადვოკატებს ავალდებულებს, რომ შეთანხმების მიღწევამდე, კლიენტს მისცენ რჩევა კლიენტის მიერ გასაღები ხარჯების და მისაღები თანხის შესახებ იმ შემთხვევაში თუ საქმე მორიგებით გადაწყდება.⁸⁶

4.1.5. ერთგულება და ინტერესთა კონფლიქტის პრევენცია

ადვოკატებს კლიენტების მიმართ აქვთ ერთგულების ვალდებულება.⁸⁷ აღნიშნული გულისხმობს ადვოკატის მიერ მხოლოდ და მხოლოდ კლიენტის მხარდაჭერას. ადვოკატმა თავიდან უნდა აიცილოს თავის ინტერესებსა და კლიენტის

⁸⁴ იხ. მაგალითად *Dal Pont G.*, *Lawyers' professional responsibility*, Thomson Reuters (Professional) Australia Limited, 2010.

⁸⁵ *Harby S., Rundle O.*, *Mediation for Lawyers*, CCH Australia Limited, 2010, 215.

⁸⁶ იხ. მაგალითად *Legal Profession Act 2006 of Australia*, Art. 273

⁸⁷ *Spencer D., Brogan M.*, *Mediation Law and Practice*, Cambridge University Press, 2006, 204.

ინტერესებს შორის კონფლიქტი. ასევე ადვოკატს აქვს კონფიდენციალობის დაცვის ვალდებულება კლიენტის მიმართ.⁸⁸

ამ ვალდებულების ფარგლებში ადვოკატებს აქვთ ვალდებულებები თავიდან აირიდონ ინტერესთა კონფლიქტები მათსა და კლიენტებს და ერთ ან რამდენიმე კლიენტს შორის.⁸⁹ მოლაპარაკების და მედიაციის კონტექსტში სამი დამატებითი გარემოებას აქვს მნიშვნელობა:

1. ორი ან მეტი მხარის წარმომადგენლობა. ადვოკატმა უნდა წარმოადგინოს არაუმეტეს ერთი მხარე მოლაპარაკების პროცესში მიღწეული შეთანხმების განხილვის და რჩევის გაცემის დროს, რადგან მიუხედავად იმისა, რომ მხარეები შეიძლება თანხმდებოდნენ მორიგების დადებაზე, პოტენციური სამომავლო კონფლიქტი მაინც არსებობს.

2. მედიატორის გამოსვლა მხარის წარმომადგენლად. ადვოკატს არ შეუძლია გამოვიდეს როგორც ერთი ან რამდენიმე მხარის წარმომადგენელი იმავე დავაში, რომელშიც ის მანამ მონაწილეობდა როგორც მედიატორი.

3. ადვოკატის გამოსვლა მედიატორად. ზოგადი წესის მიხედვით, მედიატორს არ უნდა ჰქონდეს წარსული ურთიერთობა მხარეებთან. მხარეთა წარმომადგენლებს არ შეუძლიათ შემდგომ შეასრულონ მედიატორის ფუნქცია იმავე დავაში. ერთ-ერთი მხარის წარმომადგენელს არ შეუძლია ასევე მიიღოს მონაწილეობა როგორც მედიატორმა იმავე მხარეთა შორის გამართულ მედიაციაზე, რომელიც სხვა დავებს შეეხება.⁹⁰

ადვოკატები, ამასთან ერთად, ერთგულების მოვალეობის ფარგლებში ვალდებულები არიან კლიენტის სასარგებლოდ განახორციელონ „კანონიერი, სათანადო და კომპეტენტური“

⁸⁸ ხაჩებავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწადული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 116.

⁸⁹ *Spencer D., Brogan M., Mediation Law and Practice*, Cambridge University Press, 2006, 204.

⁹⁰ იქვე.

მოქმედებები და გააგრძელონ კლიენტის ინტერესების დაცვა საკითხის გადაწყვეტამდე.⁹¹

ადვოკატის ერთგულების და ინტერესთა კონფლიქტის თავიდან აცილების ვალდებულება დეკლარირებულია საქართველოს კანონმდებლობაშიც. კერძოდ, „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მიხედვით „ადვოკატი ვალდებულია არ განახორციელოს ისეთი ქმედება და არ დაამყაროს ისეთი ურთიერთობა, რომელიც საფრთხეს შეუქმნის კლიენტის ინტერესებს. ადვოკატს უფლება არა აქვს შეასრულოს პროფესიული ფუნქციები, თუ იმავე საქმეზე უკვე განახორციელა საადვოკატო საქმიანობა მეორე მხარის სასარგებლოდ. დაუშვებელია ადვოკატის მიერ პროფესიული ფუნქციების შესრულება იმ საქმეზე, რომელზეც მან უკვე განახორციელა მედიატორის უფლებამოსილება“.⁹²

აღნიშნული რეგულაცია კიდევ უფრო დაკონკრეტებულია „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსში“, რომლის მე-6 მუხლი ჩამოთვლის შემთხვევებს, რაც ითვლება ინტერესთა კონფლიქტად ადვოკატისთვის. ამ მუხლის თანახმად, ადვოკატს უფლება არა აქვს პროფესიული რჩევა მისცეს ან წარმოადგინოს ორი ან მეტი კლიენტი ერთი და იგივე ან ერთმანეთთან დაკავშირებულ საქმეზე, თუკი აღნიშნული კლიენტების ინტერესებს შორის არსებობს ინტერესთა კონფლიქტი ან მისი წარმოქმნის მნიშვნელოვანი საფრთხე. ინტერესთა კონფლიქტი არსებობს იმ შემთხვევებშიც, როდესაც: ა) ადვოკატის ვალდებულებები ორი ან მეტი კლიენტის წარმომადგენლობისას ერთი და იგივე ან ერთმანეთთან დაკავშირებულ საქმეში ურთიერთსაინააღმდეგო ან არსებობს ასეთი წინააღმდეგობის წარმოშობის მნიშვნელოვანი საფრთხე. ბ) კლი-

⁹¹ ხაჩებავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწადული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 116.

⁹² საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, სსმ, 22, 20/06/2001, მე-8 მუხლი. მსგავსი ჩანაწერი გათვალისწინებულია „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-6 მუხლითაც.

ენტის ინტერესების შესაბამისად მოქმედების ვალდებულება ეწინააღმდეგება, ან არსებობს ასეთი წინააღმდეგობის წარმოშობის მნიშვნელოვანი საფრთხე ამ ადვოკატის ან მასთან დაკავშირებული პირის ინტერესებთან. ერთ საადვოკატო ბიუროში (ოფისში, კანტორაში, იურიდიულ ფირმაში და ა.შ.) მომუშავე ადვოკატებს უფლება არა აქვთ მისცენ პროფესიული რჩევა ან წარმოადგინონ რამდენიმე პირი (კლიენტი) ერთი და იგივე ან ერთმანეთთან დაკავშირებულ საქმეზე, თუკი აღნიშნულ კლიენტებს შორის არსებობს ინტერესთა კონფლიქტი ან მისი წარმოქმნის მნიშვნელოვანი საფრთხე.

იმ შემთხვევაში თუ ადვოკატს აქვს ზემოაღნიშნული ინტერესთა კონფლიქტი, მან დაუყოვნებლივ უნდა შეატყობინოს ამის შესახებ კლიენტს⁹³ და რის შედეგადაც წყდება კლიენტის ყველა საქმის წარმოება რომელთა ინტერესებსაც იგი წარმოადგენდა.⁹⁴

4.2. სასამართლოს და მართლმსაჯულების სისტემის წინაშე არსებული ვალდებულებები

ზოგადი მოვალეობა, რომელიც ადვოკატებს მართლმსაჯულებისა და სასამართლო სისტემის წინაშე გააჩნიათ არის ის რომ მათ პატივი უნდა სცენ და დაემორჩილონ კანონს, მათ შორის მათი პროფესიისთვის დადგენილ ქცევის წესებს. ადვოკატები ხელს არ უნდა უწყობდნენ ისეთი ქმედებების განხორციელებას, რომლებიც უკანონოდ, არაკეთილსინდისიერად ან სხვაგვარად არღვევს მართლმსაჯულების პრინციპებს და ადვოკატის პროფესია საეჭვო რეპუტაციამდე მიჰყავს.⁹⁵

⁹³ საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, სსმ, 22, 20/06/2001, მე-5 მუხლის „ე“ ქვეპუნქტი.

⁹⁴ სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის „დებულება ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“, 11/12/2010, მე-6 მუხლის მე-5 ნაწილი.

⁹⁵ *ჩაზმაძე ნ.*, მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 27.

მედიაციის პროცესში აღნიშნული ნორმები შესაძლოა ირღვეოდეს სხვადასხვა გზით. პრაქტიკოსი იურისტი არღვევს მოცემულ წესებს, როდესაც კლიენტს ეხმარება ისეთი შეთანხმების მიღწევაში, რომელიც ითვალისწინებს გადასახადის გადახდისგან თავის არიდებას. ადვოკატები არღვევენ მოცემულ დანაწესებს იმ შემთხვევაშიც, როდესაც ისინი მეორე მხარის მიმართ იჩენენ არაკეთილსინდისიერებას, კერძოდ, არ უსწორებენ ისეთ განცხადებას, რომელიც მართალია იყო სიმართლე, მაგრამ მოცემული დროისთვის შეცვლილია/არასწორია.⁹⁶

მედიაციის განხორციელების პროცესში პრაქტიკოსმა იურისტმა (მხარის ადვოკატმა) არ უნდა მოატყუოს, განზრახ ან გაუფრთხილებლობით შეცდომაში არ უნდა შეიყვანოს მის დაცვაში მყოფი პირი და ასევე, სასამართლო. ამასთან, იგი ვალდებულია დააბუსტოს შეცდომაში შემყვანი განცხადება პირველივე შესაძლებლობისთანავე, როდესაც შეიტყობს ამ ფაქტის შესახებ. თუ ადვოკატი სასამართლოს წარუდგენს შეთანხმების აქტს, რომელიც არ წარმოადგენს მხარეთა ურთიერთშეთანხმების შედეგს, ამ შემთხვევაში ადვოკატს შეცდომაში შეჰყავს სასამართლო.⁹⁷

ადვოკატის კიდევ ერთ ვალდებულებას წარმოადგენს სასამართლოს წინაშე გულწრფელობა: ადვოკატი ვალდებულია შეატყობინოს სასამართლოს ნებისმიერი დებულება რომელიც მისთვის ცნობილია. თუმცა იმ შემთხვევაში თუ სასამართლოში იმყოფება ერთი მოწინააღმდეგე მაინც ადვოკატმა არ უნდა გაამჟღავნოს და გააჟღეროს ისეთი ფაქტები, რომლებიც მისი კლიენტის ინტერესებს ეწინააღმდეგება.⁹⁸

⁹⁶ ხაჩებავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწადული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 110.

⁹⁷ იქვე. იხ. Alexander N. M., International and Comparative Mediation: Legal Perspectives, the Netherland, 2009, 36-37.

⁹⁸ ხაზმაძე ნ., მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 27.

ადვოკატებს მართლმსაჯულების სისტემასა და სასამართლოს წინაშე სხვა სპეციფიკური მოვალეობებიც აკისრიათ. მაგალითად, მათ უნდა უზრუნველყონ სამართალწარმოების ეფექტურად განხორციელება და პასუხისმგებლობით მოეკიდონ სასამართლო პროცესს. თუ ადვოკატი არ დააკმაყოფილებს სასამართლოს ბრძანებას მედიაციაში მონაწილეობის შესახებ, ის უხეშად არღვევს მისი პროფესიისთვის დადგენილ წესს.⁹⁹

4.3. ადვოკატის ვალდებულება მედიატორის მიმართ

მედიატორის მიმართ ქცევის წესები უნდა იყოს იდენტური სასამართლოს ან სხვა პირების მიმართ ქცევის წესებისა - ერთ-ერთი მნიშვნელოვანი გადასაწყვეტი საკითხია, რადგან ადვოკატები ექვემდებარებიან სპეციალურ ნორმებს, მათ აქვთ განსხვავებული სტანდარტი კეთილსინდისიერებისა (Honesty and Candour), იმის მიხედვით თუ ვის მიემართება აღნიშნული ქცევა. თუ მედიატორი გაიგივებული იქნება მოსამართლესთან, ადვოკატს არ ექნება უფლება მოატყუოს ან შეცდომაში შეიყვანოს იგი ნებისმიერ საკითხზე, მათ შორის კლიენტის ნამდვილი ინტერესების შესახებ ინფორმაციასთან დაკავშირებით, BATNA-ს შესახებ, მორიგების სტრატეგიასა და მოლაპარაკების „ქვედა წითელი ხაზის“ (Bottom Lines) თაობაზე. თუ მედიატორი გაიგივებული იქნება სხვა მხარეებთან, მაშინ ადვოკატს ნაკლები ეთიკური ვალდებულებები ექნება დაკისრებული მის წინაშე.¹⁰⁰

⁹⁹ იქვე. იხ. საქმე Hopeshore Pty Ltd v Melroad Equipment Pty Ltd, (2004) 212 ALR 66, 76 [34]. აგრეთვე, *Wolski B.*, On Mediation, Legal Representatives and Advocates, University of New South Wales Law Journal, 2015, 15.

¹⁰⁰ *Wolski B.*, On Mediation, Legal Representatives and Advocates, University of New South Wales Law Journal, 2015, 17; *ხაჩეავა გ.*, ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწდეული

იმისათვის, რომ მედიატორის წინაშე ადვოკატის ეთიკური ვალდებულებები სწორად იქნას დადგენილი და მას არ დაეკისროს არაგონივრულად მძიმე ან გაუმართლებლად მსუბუქი ვალდებულებები. შესაბამისად, მიზანშეწონილია ჩაითვალოს, რომ მას მედიატორის მიმართ უნდა გააჩნდეს იმგვარი ვალდებულებები, რაც მას აქვს პროცესის სხვა მონაწილეების მიმართ.

4.4. ადვოკატის ვალდებულება მეორე მხარის და პროცესში მონაწილე სხვა პირთა მიმართ

ადვოკატს მედიაციის პროცესში, უპირველეს ყოვლისა, ვალდებულებები აკისრია მისი კლიენტის მიმართ. თუმცა კლიენტის მიმართ არსებული ვალდებულებების გარდა, მას აქვს ვალდებულებები მედიაციის პროცესის სხვა მონაწილე პირების მიმართაც.¹⁰¹ კერძოდ, ადვოკატს აქვს ეთიკური ვალდებულებები მხარეების და მათი ადვოკატების და პროცესში ჩართული მესამე პირების მიმართ.¹⁰²

4.4.1. პატიოსნებისა და პირდაპირობის მოვალეობა

პრაქტიკოს ადვოკატებს აკრძალული აქვთ გააკეთონ წინასწარ შეცნობით მცდარი განცხადება მათი მოწინააღმდეგე მხარის მიმართ საქმესთან დაკავშირებით. აღნიშნული პრინციპი პრაქტიკული მნიშვნელობისაა მედიაციის პროცესში.

2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 111. იხ. აგრეთვე *ჩიკაშვილი ნ.*, მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 24-47.

¹⁰¹ *ჩაზმაძე ნ.*, მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 24.

¹⁰² *Harby S., Rundle O.*, *Mediation for Lawyers*, CCH Australia Limited, 2010, 226.

მსგავსი ტიპის აკრძალვა შეეხება განცხადებებს, რომლებიც გაკეთებულია ფაქტებისა და სამართლის მიმართ (და არა უმნიშვნელო ან ისეთი საკითხების მიმართ, რომელიც არ შეეხება ფაქტებსა და სამართლის დათქმებს).¹⁰³ „მედიაციის პროცესში კლიენტის პოზიციის, ღირებულებების, მოლაპარაკებაში „ქვედა წითელი ხაზის“ და სხვაგვარი შეთანხმების გამოქვება დაშვებულია, რადგან იგი უხეშად არ აჭარბებს კლიენტის „სამართლებრივი უფლებების დასაცავად გამოსაყენებელი მოქმედებების ფარგლებს.“¹⁰⁴

ამასთან ერთად, ადვოკატებს არ აქვთ ვალდებულება ინფორმაცია გაუზიარონ მოწინააღმდეგე მხარეს, გარდა იმ შემდგომი გარემოებებისა, როდესაც აუცილებელია თავიდან იქნეს აცილებული ნაწილობრივი ან მიკერძოებული სიმართლე ან როდესაც საჭიროა ჩასწორდეს ინფორმაცია კლიენტის საქმესთან დაკავშირებით, რომელიც არასწორი აღმოჩნდა და ადვოკატი ინფორმირებულია მისი სიმცდარის შესახებ. ადვოკატებს, ასევე, არ აქვთ ვალდებულება შეასწორონ ოპონენტის შეცდომა ან განცხადება, რომელიც მიემართება ადვოკატს, გარდა იმ შემთხვევისა, როდესაც აღნიშნული მეორე მხარის არასწორ აღქმას იწვევს.¹⁰⁵

4.4.2. სამართლიანობისა და თავაზიანობის მოვალეობა

მეორე მხარის მიმართ სამართლიანობის გამოჩენა ადვოკატის კიდევ ერთ ვალდებულებას წარმოადგენს.¹⁰⁶ ამასთანა-

¹⁰³ *Wolski B.*, On Mediation, Legal Representatives and Advocates, University of New South Wales Law Journal, 2015, 18.

¹⁰⁴ ხაჩეზავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწადული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 112.

¹⁰⁵ *Wolski B.*, On Mediation, Legal Representatives and Advocates, University of New South Wales Law Journal, 2015, 19.

¹⁰⁶ ჩიჭაშვიდი ნ., სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვეობის საფუძველი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადული 2016“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 10.

ვე, მას აკისრია თავაზიანობის გამოჩენის ვალდებულება.¹⁰⁷ თუმცა არ არის განმარტებული რას შეიძლება გულისხმობდეს აღნიშნული ცნებები. არსებობს სპეციალური ნორმები, რომლებიც ნათელს ჰფენს თუ რა უნდა გაკეთდეს, რომ ადვოკატმა მოცემული ზოგადი ვალდებულებები განახორციელოს. ავსტრალიის სასამართლოებმა აღნიშნეს, რომ „თავაზიანობა“ განმარტება ყოველი კონკრეტული შემთხვევისათვის. შესაბამისად, მედიაციის მიზნებისათვის აღნიშნული ტერმინის შეზღუდული განმარტებაა შესაძლებელი. ადვოკატის მიმართ შესაძლოა არსებობდეს მოლოდინი, რომ დაიცავს ზოგად ქცევის წესებს (მაგ: დაამყარებს მზერით კონტაქტს იმ ადამიანთან, რომელიც ესაუბრება), ასევე, დაიცავს საზოგადოებაში მიღებულ „ფორმალურ ქცევის წესებს“ (როგორცაა ზარის დაბრუნება, როდესაც ვერ ხერხდება ტელეფონზე პასუხი, წერილზე პასუხის სწრაფად დაბრუნება და ა.შ.).¹⁰⁸

როგორც მიღებულია, ადვოკატების მიერ მედიაციის პროცესთან დაკავშირებული ვალდებულებების შესრულება ხდება მედიატორის მიერ დანესებული „გონივრული“ გზამკვლევის მიხედვით (როგორც წესი, მედიატორები უამრავ მითითებას აძლევენ მხარეებს). აგრეთვე, მიღებულია, რომ მედიატორები მხარეებს სთხოვენ შეთანხმდნენ, რომ ერთმანეთს არ ჩაეჭრებიან საუბრის დროს და ერთმანეთს პატივისცემით მოეპყრობიან. ადვოკატებმა შესაძლოა დაარღვიონ ეს მითითებები და მოიქცნენ არათავაზიანად თუ ისინი მოწინააღმდეგე მხარეს არ მისცემენ შესაძლებლობას ისაუბრონ თავისუფლად, დაემუქრიან, დაამცირებენ, მაგალითად, დაუძახებენ მეტსახელს. მედიატორების უმეტესობა ამ დროს იღებს ზომებს მსგავსი არასათანადო ქმედებების გამოსასწორებლად.¹⁰⁹

¹⁰⁷ *Wolski B.*, On Mediation, Legal Representatives and Advocates, University of New South Wales Law Journal, 2015, 19.

¹⁰⁸ ხაჩებავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწადული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 112.

¹⁰⁹ *Wolski B.*, On Mediation, Legal Representatives and Advocates, University of New South Wales Law Journal, 2015, 20.

„მედიაციის „სამართლიანი“ შედეგის მისაღწევად, აუცილებელია, მედიაციის პროცესის ფარგლებში უზრუნველყოფილი იყოს: ნებაყოფლობითობა, მხარეთა მიერ ურთიერთსანაცვლო ინტერესების გაზიარება, შედეგების საჯარო მნიშვნელობის აღიარება, ღირსეული მოპყრობა და პატივისცემა, ინფორმირებული გადაწყვეტილების მიღების შესაძლებლობა მხარეთა მიერ, გადაწყვეტილების მიღების უფლებამოსილების არარსებობა მედიატორისათვის, წინააღმდეგობრივი და ურთიერთსაპირისპირო ფუნდამენტური ღირებულებების მიმღებლობა.“¹¹⁰

რაც შეეხება მედიაციის შედეგის მიმართ არსებულ სამართლიანობის ვალდებულებას, ადვოკატს არ აკისრია ვალდებულება დარწმუნდეს, რომ მედიაციის შედეგი სამართლიანია ოპონენტის მიმართაც,¹¹¹ მაშინაც კი თუ მეორე მხარე პროცესში ადვოკატით არ არის წარმოდგენილი.¹¹² თუმცა, ადვოკატი უნდა იჩინდეს გულისხმიერებას, რათა დარწმუნდეს რომ შეთანხმება არ არის მიღწეული კანონდარღვევით და არ მოხდება შედავება შეცდომაში შეყვანის, მოტყუების, ნების არასათანადოდ გამოხატვის, თაღლითობის ან იძულების საფუძველზე.¹¹³

მედიაცია ეფუძნება მხარეების თვითგამორკვევას, რაც გულისხმობს კლიენტის მიერ შეთანხმების ისეთი ფორმისა

¹¹⁰ ბახევავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწადეული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 113. იხ. აგრეთვე, ჩიგაშვიდი ნ., სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვეობის საფუძველი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2016“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 11.

¹¹¹ იხ. Hazard G. C. Jr., The Lawyer's Obligation to Be Trustworthy When Dealing with Opposing Parties, South Carolina Law Review, Vol. 33, 182.

¹¹² Wolski B., On Mediation, Legal Representatives and Advocates, University of New South Wales Law Journal, 2015, 20.

¹¹³ ბახევავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწადეული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 113.

და შინაარსის არჩევას, რაც მას მიაჩნია მოცემული სიტუაციის შესაფერისად და სამართლიანად, მიუხედავად იმისა, რომ ადვოკატის მიერ შესაძლოა შეთავაზებული იყოს საწინააღმდეგო, როგორც სამართლიანი და ყველაზე უფრო შესაფერისი.¹¹⁴

4.4.3. კეთილსინდისიერების მოვალეობა

ზოგადად თუ ვიტყვით, მედიაცია მით უფრო ეფექტურია, რაც უფრო კეთილსინდისიერად იქცევიან მასში მონაწილე მხარეები. თუმცა პრაქტიკაში კეთილსინდისიერების განმარტება და გამოყენება ძალიან რთულია.¹¹⁵

გაბატონებული შეხედულებით, კეთილსინდისიერება მოიცავს მედიაციის პროცესისათვის მომზადებას და დასწრებას იმ პირის მხრიდან, ვისაც აქვს მორიგების უფლებამოსილება. კეთილსინდისიერება გულისხმობს მედიაციის პროცესზე „სალი აზრით“ მისვლას. თუმცა, ეს არ წარმოადგენს მაინცდამაინც აზრის შეცვლის დაპირებას, არამედ გამოხატავს მზადყოფნას იყოს გახსნილი სხვებისთვის.¹¹⁶

თუმცა, იმის გათვალისწინებით, რომ კეთილსინდისიერების ცნება ძალიან ზოგადი და ბუნდოვანია, მედიაციის შესახებ მკვლევართა აზრთა სხვადასხვაობას იწვევს საკითხი, თუ რა მოიაზრება აღნიშნული ვალდებულების ქვეშ.¹¹⁷ თუმცა, მაინც გამოკვეთილია კეთილსინდისიერების ვალდებულების ძირითადი ინდიკატორები. ესენია: მედიაციის პროცესში მო-

¹¹⁴ ხაჩებავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწდეული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 113.

¹¹⁵ Harby S., Rundle O., Mediation for Lawyers, CCH Australia Limited, 2010, 228.

¹¹⁶ ხაჩებავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწდეული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 114.

¹¹⁷ Harby S., Rundle O., Mediation for Lawyers, CCH Australia Limited, 2010, 228-229.

ნაწილეობა და მასზე დასწრება; მედიაციაზე მომზადებულად¹¹⁸ და საქმის შესაბამისი ცოდნით (როგორც ფაქტების, ისე შესაძლო გამოსავლების) მისვლა; რელევანტური ინფორმაციის დროზე გამჟღავნება; მეორე მხარის ინტერესების მხედველობაში მიღება; გადაწყვეტილების მიმღები ყველა მხარის წარმოდგენა მედიაციის პროცესზე (მათ შორის დისტანციურად); დისკუსიაში ღიად და თავისუფლად ჩართვა, რათა უკეთესად იქნეს გაგებული მეორე მხარის პოზიციები; არ ითქვას ტყუილი როდესაც პასუხი ეცემა შეკითხვებს; მეორე მხარის შეცდომაში შეყვანის დაუშვებლობა; მხარეების მოსმენის და პოზიციების გაგების სურვილის წარმოჩენა; საკუთარი პოზიციის განხილვის სურვილი; მეორე მხარის მიერ შეთავაზებული გადაწყვეტის განხილვის სურვილი; მეორე მხარის მიერ გაკეთებული შეთავაზებების დროული პასუხი; შეთავაზებების გაკეთების თუ უარყოფის დროს მიზეზის ახსნა; მოლაპარაკებისთვის ხელის შემშლელი ქმედებისგან თავის შეკავება.¹¹⁹

ამასთან, კეთილსინდისიერების ვალდებულების ნაწილი ვერ იქნება: შეთანხმების აუცილებლად მიღწევა; დათმობა; დავის გადაწყვეტის შინაგანი სურვილის ქონა; პროცესში საქმესთან დაკავშირებული ყველა გარემოების გამჟღავნება; საკუთარი თავის უბრალოდ „კარგ ადამიანად“ წარმოჩენა.¹²⁰

შესაბამისად, კეთილსინდისიერების ვალდებულების დარღვევის ყველაზე ნათელი მაგალითები იქნება: მედიაციის პროცესზე დაუსწრებლობა; მედიაციის პროცესის მუდმივი გადადება; მედიაციაზე დასასწრებად ისეთი პირის გაგზავნა, რომელსაც შეთანხმების მიღწევის უფლებამოსილება არ

¹¹⁸ მედიაციის პროცესისთვის მომზადება გულისხმობს კომპლექსური სამუშაოების ჩატარებას, მათ შორის BATNA-ს და WATNA-ს მომზადებას, რისკების ანალიზს, შესაძლო შედეგების ანალიზს და ა.შ. იხ. *Mantle M., Mediation: A Practical Guide for Lawyers*, 2nd ed., Edinburgh, 2017.

¹¹⁹ იქვე, 229-230.

¹²⁰ იქვე, 230.

აქვს; მარტივ საკითხებზე შეთანხმებების უარყოფა; მოთხოვნების და შეთავაზებების მუდმივი ცვლა; შეთავაზებების გაკეთებაზე უარის თქმა.¹²¹

ადვოკატის კეთილსინდისიერების ვალდებულება ასევე აღიარებულია „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონით¹²² და „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის“ მე-8 მუხლის მე-5 ნაწილით. კერძოდ, აღნიშნული დებულებები პირდაპირ უთითებენ, რომ ადვოკატმა წარმომადგენლობა კეთილსინდისიერად უნდა განახორციელოს, თუმცა კონკრეტულად რას გულისხმობს აღნიშნული, მითუფრო მედიაციის პროცესში, განმარტებული არაა. თუ წარმოიშობა საკითხი ადვოკატ წარმომადგენლის მიერ მედიაციის პროცესში კეთილსინდისიერების ვალდებულების დარღვევის შესახებ, ვფიქრობ, ეს ნორმები ზემოთ მითითებული მსჯელობის შესაბამისად უნდა განიმარტოს.

4.4.4. თანამშრომლობის მოვალეობა

ადვოკატს აქვს ვალდებულება მედიაციის პროცესში ითანამშრომლოს მხარეებთან. თანამშრომლობის მოვალეობა არ გულისხმობს მეორე მხარისათვის დახმარების გაწევას. მაგალითად, ადვოკატს არ აქვს ვალდებულება მეორე მხარეს მიუთითოს ნაკლოვანებებზე. ასეთი ქმედება, ადვოკატის მხრიდან კლიენტის წინაშე ნაკისრი ვალდებულებების ცალსახა დარღვევაა. აღსანიშნავია, რომ როდესაც ადვოკატის მიერ კლიენტისა და მეორე მხარის მიმართ ნაკისრ ვალდებულებებს შორის კონფლიქტია ამ დროს უპირატესობა ენიჭება კლიენტის ინტერესების დაცვას.¹²³

¹²¹ *Mantle M.*, *Mediation: A Practical Guide for Lawyers*, 2nd ed., Edinburgh, 2017, 230.

¹²² საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, სსმ, 22, 20/06/2001, მე-5 მუხლის „ა“ ქვეპუნქტი.

¹²³ *ხაჩეაზვა გ.*, ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადა-

4.4.5. კონფიდენციალობის დაცვის ვალდებულება

კონფიდენციალობა მედიაციისთვის განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია და მის მიმზიდველობას უზრუნველყოფს. ეს პრინციპი კი განსაკუთრებით მნიშვნელოვანია იმ შემთხვევაში თუ მხარეები შეთანხმებას ვერ მიაღწევენ და დავა გაგრძელდება სასამართლოში ან არბიტრაჟში. ამ დროს ისინი დაცულები არიან, რომ მათ მიერ მედიაციის პროცესში გაჟღერებული ინფორმაცია კონფიდენციალური დარჩება და სასამართლოს ან არბიტრაჟს არ წარედგინება.¹²⁴ შესაბამისად, ამ პრინციპს მნიშვნელობა აქვს არა მხოლოდ კონკრეტული მედიაციის პროცესისთვის, არამედ ზოგადად მედიაციის, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული ხერხის დამკვიდრებისა და პოპულარიზაციისთვის.¹²⁵

მითითებული პრინციპი დაცული ვერ იქნება თუ მას მედიაციის პროცესის მონაწილეთა მხოლოდ ნაწილი დაიცავს. შესაბამისად, პროცესის სხვა მონაწილეთა მსგავსად, ადვოკატ წარმომადგენლებსაც აკისრიათ კონფიდენციალობის დაცვის

წყვეტა, წელინდეული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 114-115. მედიაციის პროცესში თანამშრომლობისკენ მომართული მიდგომის შესახებ იხ. აზაჩოვი ა., *მედიაცია ადვოკატებისთვის*, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელინდეული 2014“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2016, 105-114.

¹²⁴ *წუდაძე ა.*, ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, თბ., 2017, 30. იხ. აგრეთვე, *ელშვიდი ნ.*, კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელინდეული 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 13; *ბეჩაძე ს.*, კონფიდენციალურობის დაცვის სპეციფიკა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელინდეული 2017“, სპეციალური გამოცემა, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 45-70.

¹²⁵ *ცეცვაძე გ. (ხედ.)*, *ახევაძე მ.*, *ვასაძე ე.*, *თვაუჩი ხ.*, *ივანიძე გ.*, *მახაუჩი პ.*, *ჭიჭინაძე თ.*, *ცაკაშვიდი ს.*, *ხუჭუა თ.*, *ჭიბრაძე ბ.*, მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 25-26.

ვალდებულება. კერძოდ, ადვოკატს კონფიდენციალობის დაცვა ევალება მედიაციის პროცესში მონაწილე სუბიექტების მიმართ. ეს ვალდებულება, გარკვეულწილად გავლენას ახდენს სასამართლოსა და სხვა ადმინისტრაციული ორგანოების წინაშე ნაკისრი ვალდებულებების განხორციელებაზეც.¹²⁶

ამ მოვალეობის ფარგლებში ადვოკატებს ეკრძალებათ რაიმე ფორმით გაამჟღავნონ მედიაციის პროცესში მათ მიერ მიღებული ინფორმაცია. აღნიშნული ვალდებულება ადვოკატებზე არ ვრცელდება, თუ ისინი პროცესში მიღებულ ინფორმაციას იმ კლიენტებს გააცნობენ, რომლებიც თავად არიან მედიაციის მხარეები და პროცესს არ ესწრებოდნენ. ასევე, არ შეიძლება ადვოკატებმა ან მხარეებმა მედიაციის პროცესში მიღებული ინფორმაცია გამოიყენონ სასამართლო ან საარბიტრაჟო განხილვის დროს ან დავის ნებისმიერი სხვა საშუალებით გადაწყვეტის პროცესში.

კონფიდენციალობის ვალდებულებას ითვალისწინებს „მედიაციის შესახებ“¹²⁷ და „ადვოკატთა შესახებ“¹²⁸ საქართველოს კანონები, ისევე როგორც „ადვოკატთა პროფესიული ქცევის კოდექსი“.¹²⁹ თუმცა, მედიაციის კონტექსტში უფრო რელევანტურია „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონში არსებული ჩანაწერი, რადგან დანარჩენ ორ დოკუმენტში არსებული რეგულაციები შეეხება კლიენტსა და ადვოკატს შორის კონფიდენციალობის დაცვის ვალდებულებას. თუმცა, როგორც აღინიშნა, მედიაციის პროცესში კონფიდენციალობის პრინციპი ასევე ფარავს მედიატორის თუ მეორე მხარის მიერ გამჟღავნებულ ინფორმაციასაც.

¹²⁶ ხაჩებავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწადეული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 114-115.

¹²⁷ საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, სსმ, 18/09/2019, მე-10 მუხლი.

¹²⁸ საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, სსმ, 22, 20/06/2001, მე-7 მუხლი.

¹²⁹ იქვე, მე-4 მუხლი.

აღსანიშნავია, რომ „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონით მედიაციის პროცესში დადგენილი კონფიდენციალობის ვალდებულება აბსოლუტური არ არის და ითვალისწინებს გარკვეულ გამონაკლისებს. კერძოდ, ამ კანონის მე-10 მუხლის მიხედვით, გამჟღავნება დასაშვებია თუ: ა) აუცილებელია პირის სიცოცხლის ან ჯანმრთელობის დაცვა ან თავისუფლების უზრუნველყოფა ანდა არასრულწლოვნის საუკეთესო ინტერესების დაცვა; ბ) ინფორმაციის წარდგენა ხდება სამედიაციო მორიგების შედგენის ფაქტის დასამტკიცებლად, როდესაც მეორე მხარე სადავოს ხდის ან უარყოფს ამ ფაქტს; გ) მხარე ვალდებულია შეასრულოს მედიაციის დაწყებამდე ნაკისრი სამართლებრივი ვალდებულება, გაამჟღავნოს ის ინფორმაცია, რომელიც მედიაციის პროცესის მიმდინარეობისას გახდა ცნობილი მეორე მხარისათვის, იმის გათვალისწინებით, რომ ინფორმაცია მაქსიმალურად შეზღუდული მოცულობით გამჟღავნდება; დ) ინფორმაციის გამჟღავნება სასამართლოს ან სავალდებულო იურიდიული ძალის მქონე სხვა გადანყვეტილებითაა გათვალისწინებული; ე) ინფორმაციის გამჟღავნება განსაკუთრებით მძიმე დანაშაულის გამოძიებისთვისაა აუცილებელი. ამ შემთხვევაში ინფორმაცია მაქსიმალურად შეზღუდული მოცულობით გამჟღავნდება და ამის შესახებ შესაბამის მხარეს წინასწარ ეცნობება; ვ) სამედიაციო მორიგების შინაარსის გამჟღავნება აუცილებელია მის ნებაყოფლობით შესასრულებლად ან იძულებით აღსასრულებლად; ზ) სამართლებრივი ან დისციპლინური დავა მიმართულია ინფორმაციის გამცემი პირის წინააღმდეგ და გამომდინარეობს მედიაციის პროცესიდან, ამასთანავე, ამ ინფორმაციის გამჟღავნება აღნიშნული პირის სამართლებრივი ინტერესების დაცვისთვისაა აუცილებელი; თ) მედიაციის პროცესის მიმდინარეობისას კონფიდენციალობის დაცვის პირობით გამჟღავნებული ინფორმაცია მხარისათვის მედიაციის დაწყებამდე იყო ცნობილი ან იგი მან კანონით გათვალისწინებული სხვა საშუალებით მიიღო, ან ეს ინფორმაცია სხვაგვარად მოხვდა საჯარო სივრცეში.

ცხადია, რომ კონფიდენციალობის ვალდებულებიდან გამონაკლისები საქართველოში საკმაოდ ფართოდაა წარმოდგენილი. აღნიშნული არ უნდა ჩაითვალოს დადებით ფაქტორად, ვინაიდან მედიაციის მთავარი თვისება, რის გამოც მას მხარეები ირჩევენ არის სწორედ ეს პრინციპი. აქედან გამომდინარე, კონფიდენციალობის დარღვევა მხოლოდ უკიდურესი აუცილებლობის დროს უნდა იყოს შესაძლებელი. ამავდროულად კანონი იმგვარად უნდა იყოს ჩამოყალიბებული, რომ არ ტოვებდეს მხარეების მხრიდან მისი ინტერპრეტირების საშუალების. აქედან გამომდინარე, „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-10 მუხლი გამონაკლისების ნაწილში გადახედვას საჭიროებს, რათა ერთი მხრივ, რაც შეიძლება მეტად დავინროვდეს გამონაკლისების სფერო, ხოლო, მეორე მხრივ, მუხლი უფრო არაორაზროვანი გახდეს.¹³⁰

5. ადვოკატ წარმომადგენლის მიერ ეთიკური ვალდებულებების დარღვევის შესაძლო შედეგები

ზემოთ მითითებული მსჯელობიდან ნათელია თუ რამდენად დიდი მნიშვნელობა აქვს მედიაციის პროცესში ადვოკატ წარმომადგენლის მიერ ეთიკური ვალდებულების დაცვას და რამდენად ეფექტიანი შეიძლება გახადოს ამან პროცესი. თუმცა ერთ-ერთი მთავარი კითხვა რაც შეიძლება ადვოკატის ეთიკის სტანდარტებთან დაკავშირებით დაისვას არის ის, თუ რა შედეგი მოჰყვება ადვოკატის მიერ სავალდებულო ეთიკის წეს(ებ)ის/სტანდარტ(ებ)ის დარღვევას.

„ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონით ადვოკატთა მიერ ქვევის სტანდარტების დარღვევისთვის გათვალისწინებული პასუხისმგებლობა საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის საერთო კრების მიერ დამტკიცებული დებულებით.¹³¹ აღნიშნუ-

¹³⁰ კაკოიშვილი დ., მედიატორის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში, თბ., 2020, 24.

¹³¹ საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, სსმ, 22, 20/06/2001, 28-ე მუხლი.

ლი მუხლის შესაბამისად, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის მიერ შემუშავებულია „დებულება ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“. „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონის 34-ე მუხლის მიხედვით, ადვოკატის დისციპლინური სახდელის სახეებია: ა) გაფრთხილება; ბ) სააადვოკატო საქმიანობის უფლების ჩამორთმევა 6 თვიდან 3 წლამდე ვადით; გ) საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის წევრობის შეწყვეტა.

შესაბამისად, იმ შემთხვევაში თუ ადვოკატის მიერ დაირღვევა „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონით და „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსით“ დადგენილი ეთიკის ნორმები მედიაციის პროცესის დროს ან მის შემდგომ, საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის ეთიკის კომისიის მიერ მას დაეკისრება შესაბამისი სანქცია გადაცდომის სახის და სიმძიმის შესაბამისად.

აქვე საინტერესოა თუ ვის აქვს ეთიკის კომისიისთვის მიმართვის უფლება. პირველ რიგში ეს უფლება გააჩნია კლიენტს. თუმცა საინტერესოა აქვს თუ არა მიმართვის უფლება მედიაციაში მონაწილე სხვა პირებს, მათ შორის მედიატორს ან მედიაციის განმახორციელებელ ინსტიტუტს. საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის „ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“ დებულების მე-6 მუხლის მიხედვით, დისციპლინური წარმოების დაწყების საფუძველია ა) პირის საჩივარი, რომელსაც მიაჩნია, რომ ადვოკატის ქმედებით დაირღვა მისი უფლებები და ინტერესები; ბ) ადვოკატის საჩივარი სხვა ადვოკატის მიერ დისციპლინური გადაცდომის ჩადენის თაობაზე. გ) პროცესის მწარმოებელი ორგანოს მიმართვა ადვოკატის მიერ დისციპლინური გადაცდომის ჩადენის თაობაზე. ამ დანაწესიდან გამომდინარე, მეორე მხარეს, ადვოკატს და სამედიაციო ინსტიტუტს ცალსახად აქვთ კომისიისთვის მიმართვის უფლება. ხოლო მედიატორს მიმართვის უფლება აქვს მხოლოდ იმ შემთხვევაში თუ მას მიაჩნია რომ დაირღვა მისი უფლებები. თუმცა აქ გასათვალისწინებელია კონფიდენციალობის ვალდებუ-

ლების მიმართება კომისიისთვის მიმართვის უფლებასთან. „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი არ შეიცავს გამონაკლისს, რომელიც ეხება ადვოკატ წარმომადგენლის დისციპლინური წარმოების დროს ინფორმაციის გამჟღავნების დაშვებას. თუმცა, ვფიქრობ, საფუძვლები ფართოდ უნდა იქნას განმარტებული და მხარეებს უნდა მიეცეთ გონივრული გამჟღავნების საშუალება. თუმცა, ყოველგვარი გაუგებრობის თავიდან ასაცილებლად კარგი იქნება თუ კანონის მე-10 მუხლს გამონაკლისების სახით დაემატება პუნქტი, რომელიც პირდაპირ დაუშვებს კონფიდენციალური ინფორმაციის გამოყენებას დისციპლინური წარმოების ფარგლებში.

კიდევ უფრო საინტერესოა თუ რა შედეგი შეიძლება მოჰყვეს ადვოკატის მიერ ეთიკის სტანდარტების დარღვევას მედიაციის პროცესის და სამედიაციო მორიგების კონტექსტში. „მედიაციის შესახებ“ საქართველოს კანონი არ ითვალისწინებს რაიმე პირდაპირ შედეგს, რაც შეიძლება მედიაციისთვის გამოიწვიოს ადვოკატის მიერ ეთიკის სტანდარტების დარღვევამ. თუმცა, ეს არ ნიშნავს, რომ ადვოკატის ქმედებას არაფერი შეიძლება მოჰყვეს, გარდა მისი დისციპლინური პასუხისმგებლობისა.

საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში არსებული მედიაციის შესახებ დებულებები ითვალისწინებს სამედიაციო შეთანხმების აღსრულებაზე უარის თქმის საფუძველს. ამ კოდექსის 363³² მუხლი აცხადებს, რომ „სასამაჩთღო უახს იღყვის სამედიაციო მოჩიგების აღსრულებაზე, თუ სამედიაციო მოჩიგების შინაახსი ეწინააღმდეგება საქახთვეღოს კანონმდებღობას ან თუ, სამედიაციო მოჩიგების შინაახსიღან გამომღინახე, მისი აღსრულება შეუღდებღღია.“.

ამ შემთხვევაში არ არის მითითება კონკრეტულად ადვოკატის მიერ შესაბამისი სტანდარტების ან ინტერესთა კონფლიქტის წესების დარღვევაზე. თუმცა, სიტყვები „თუ ის ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონმდებლობას“ უნდა განიმარტოს ფართოდ. ვინაიდან საქართველოს კანონმდებლობის ნაწილია „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონი,

ადვოკატის მიერ მედიაციის პროცესში „ადვოკატთა შესახებ“ საქართველოს კანონით დადგენილი ქცევის წესების დარღვევამ, რომელმაც ზეგავლენა მოახდინა მედიაციის პროცესზე და სამედიაციო შეთანხმების იმ ფორმით დადებაზე, როგორც ეს დაიდო, შეიძლება ჩაითვალოს „საქართველოს კანონმდებლობის“ დარღვევად და ამ საფუძვლით სასამართლომ შესაძლოა უარი თქვას სამედიაციო შეთანხმების აღსრულებაზე. ამ ფართო ჩანაწერის პირობებშიც კი ეთიკის ნორმების ყველანაირი დარღვევა ვერ გახდება სამედიაციო შეთანხმების აღსრულებაზე უარის თქმის საფუძველი, არამედ სახეზე უნდა იყოს სერიოზული დარღვევა, რომელიც საფუძველს აცლის მედიაციის პროცესს და მის სანდოობას.

ამასთან, 2018 წლის 18 დეკემბერს მიღებულ იქნა გაეროს კონვენცია „მედიაციის შედეგად მიღწეული მორიგების შესახებ საერთაშორისო შეთანხმებების თაობაზე“, ე.წ. „სინგაპურის კონვენცია“.¹³² ამჟამად კონვენციის ხელმომწერი და წევრია 52 ქვეყანა მათ შორის საქართველო. ამ ქვეყნებში კონვენციას აქვს სავალდებულო ძალა. აღნიშნული კონვენციის მე-5 მუხლი ითვალისწინებს წევრი სახელმწიფოების შესაძლებლობას უარი თქვან მედიაციის შედეგად მიღწეული შეთანხმების აღსრულებაზე ამავე მუხლშივე ჩამოთვლილი ერთ-ერთი გარემოების არსებობის დროს. ამ გარემოებებს შორის ვკითხულობთ, რომ სახელმწიფოს შეუძლია უარი თქვას სამედიაციო შეთანხმების აღსრულებაზე, როდესაც ეს ეწინააღმდეგება მის საჯარო წესრიგს.

იდენტურ ჩანაწერს შეიცავს უნსიტრალის მედიაციის და საერთაშორისო შეთანხმებების შესახებ მოდელური კანონიც.¹³³

შესაბამისად, თუ ადვოკატის მიერ იმგვარი დარღვევაა ჩადენილი, რომელიც ასავე საჯარო წესრიგის დარღვევად შეიძლება იქნას მიჩნეული, სახელმწიფოს (სასამართლოს) შეუძ-

¹³² United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2019.

¹³³ UNCITRAL Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation, Art. 19.

ლია უარი თქვას შეთანხმების აღსრულებაზე. მაგალითად თუ დასტურდება, რომ ადვოკატმა ზენოლა მოახდინა მხარეთა ნებაზე, ეს ჩაითვლება მხარეთა ნების ავტონომიის შეზღუდვად (ხოლო მხარეთა ნების ავტონომია საქართველოს საჯაროო წესრიგის ნაწილია), რის გამოც სასამართლომ უარი უნდა თქვას სამედიაციო შეთანხმების აღსრულებაზე.

6. რეკომენდაციები მედიაციაში წარმომადგენელთა ქცევის მოდელური წესების მიღების თაობაზე

„საქართველოში მედიაციის ინსტიტუციონალიზაციის გზაზე ეთიკის წესების ძიოვილი დაგენა შესაბამისი პრაქტიკის სხუდფასოვანი განვითარებისთვის გახდაუვადი აუცილებლობაა.“¹³⁴ აღნიშნული მოსაზრება პროფესორ ნათია ჩიტაშვილის მიერ გამოთქმულია ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც საქართველოში მიღებული არ იყო „მედიაციის შესახებ“ კანონი და მედიაციაც იშვიათ მოვლენას წარმოადგენდა. თუმცა, ამ კანონის და საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსში მიღებული ცვლილებების შემდეგ, გამართულ მედიაციათა ოდენობა, იქნება ეს სასამართლო თუ ნებაყოფლობითი, იზრდება. შესაბამისად, უფრო და უფრო იკვეთება ამ მოსაზრების მართებულობა.

გაზიარებული უნდა იქნას ის მოსაზრება რომ, აუცილებელია ერთიანი, სპეციალიზებული ეთიკური კოდექსის შემუშავება (რომელიც გავრცელდება იურისტზე, როგორც მხარის წარმომადგენელზე) და წესების იმგვარად ფორმულირება, რომ ადვოკატმა შეჯიბრებითობის გამორიცხვა შეძლოს.¹³⁵

¹³⁴ ჩიტაშვილი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 25.

¹³⁵ იხ. კიმბეიდი კ. კ., ახალი ღვინო საქიროებს ახალი ღვინის ჭურჭელს (ტიკი-რომელიც დამზადებულია ცხოველის ტყავისგან): იურისტის ეთიკის გარდაქმნა, რათა მან შეჯიბრებითობის გამორიცხვით შეძლოს პრობლემის გადაჭრა: მედიაცია (მედიატორობა), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2012“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2013, 51.

ამ მოსაზრების მართებულობა ნათლად ჩანს იქედან გამომდინარე, რომ ადვოკატებისთვის არსებული ეთიკის ნორმები (კანონი და ეთიკის კოდექსი) ძირითადად მორგებულია მათ როლზე სასამართლოში წარმოების დროს და მათში გათვალისწინებული არ არის მთელი რიგი ვალდებულებები, რომელთა ადვოკატისთვის დაკისრება აუცილებელია მედიაციის თავისებურების გათვალისწინებით.

თუმცა, მედიაციის პროცესში წარმომადგენლებისთვის ცალკე კოდექსის შექმნა ყველა კითხვას ვერ მოხსნის. ამ იდეის გაჟღერებასთან ერთად ჩნდება კითხვები როგორი უნდა იყოს ეს ეთიკის კოდექსი და მასში ჩამოყალიბებული წესები? შეძლებს კი ინდივიდი, რომელიც მიჩვეულია შეჯიბრებით გარემოს, წარმოადგინოს კლიენტი არაშეჯიბრებით კონტექსტში? ზოგადად, ეთიკის კოდექსები ორი მიზნის მისაღწევად არის შექმნილი: ერთს წარმოადგენს მინიმალური ეთიკური წესებისგან გადახვევის გამო დასჯადობა, ხოლო მეორეს - გარკვეული მიმართულების ჩამოყალიბება ეთიკურ ქცევასთან დაკავშირებით. საჭიროა, ახალი ეთიკური სტანდარტები ორივე მიზნის მიღწევას ემსახურებოდეს.¹³⁶

აუცილებელია, რომ ამგვარი ეთიკის კოდექსში მითითებული იყოს ყველა ის სტანდარტი და პრინციპი, რომელიც ზემოთ იქნა მიმოხილული და თან იმგვარად, რაც მორგებული იქნება სწორედ რომ მედიაციის პროცესზე და მის მახასიათებლებზე.

ამასთან, გონივრულია, იმ ავტორების მოსაზრება, რომლებიც მიიჩნევენ, რომ „ეთიკის წესები უნდა იყოს სამართლებრივად მბოჭავი. იმისთვის რომ კოდექსში გათვალისწინებული წესები შესრულდეს აუცილებელია განისაზღვროს პასუხისმგებლობის ზომები. მათ შორის: საქმიანობის შეზღუდვა, სისხლის ან სამოქალაქო პასუხისმგებლობაში მიცემა და

¹³⁶ *ხაზმაძე ნ.*, მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 50.

ა.შ. წინააღმდეგ შემთხვევაში ვერ მიიღწევა მნიშვნელოვანი შედეგი, რადგან სასჯელი კონკრეტული ქმედებისგან თავის შეკავების ყველაზე დიდი „სტიმულია“.¹³⁷

ამასთან, შესაძლოა განხილულ იყოს მოსაზრება, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის შესაბამის მუხლს დაემატოს სამედიაციო შეთანხმების აღსრულებაზე უარის თქმის კიდევ ერთი საფუძველი - მხარის წარმომადგენლის მიერ ეთიკური ვალდებულების უხეში დარღვევა. აღნიშნული მუხლი შეიძლება ჩამოყალიბდეს შემდეგნაირად:

„სასამართლოს შეუძლია უარი თქვას სამედიაციო მორიგების აღსრულებაზე თუ მხარის წარმომადგენელმა არაერთხელ სერიოზულად დაარღვია მისთვის კანონმდებლობით, შესაბამისი ეთიკის კოდექსით ან მხარეთა შეთანხმებით დაკისრებული სტანდარტები, რის გარეშეც მხარე მორიგებას არ გააფორმებდა ან თუ მხარის წარმომადგენელმა არ გაამჟღავნა გარემოებები, რომლებიც აღძრავდა ეჭვს მის დამოუკიდებლობასთან დაკავშირებით და ამგვარ გაუმჟღავნებლობას გავლენა ჰქონდა მხარის გადაწყვეტილებაზე.“

ეთიკის კოდექსის არსებობა, ისევე როგორც კანონმდებლობაში შესაძლო შედეგების ზუსტი განწერა, მხარეებს, ადვოკატ წარმომადგენლებს, მედიატორებს და სასამართლოებს მისცემთ ცხად გაიდლაინს და გაუჩენს შესაბამის მოლოდინებს, რაც საბოლოოდ თუ არ აღმოფხვრის პრობლემებს, შეამცირებს მათ.

7. დასკვნა

მედიაცია, როგორც დავის გადაწყვეტის ალტერნატიული გზა უფრო და უფრო პოპულარული ხდება. აღნიშნულს კი თან სდევს იმ საკითხების გაფართოება, რომლებიც მედიაციის პროცესში პრობლემურია და გადაწყვეტას მოითხოვს. ერთ-

¹³⁷ *ხაზმაძე ნ.*, მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 51.

ერთ ამგვარ საკითხს წარმოადგენს ადვოკატ წარმომადგენელთა ეთიკური ვალდებულებები.

პრობლემას განაპირობებს ის, რომ ადვოკატები ვალდებულნი არიან სასამართლოს ან არბიტრაჟის წინაშე მგზნებარე ადვოკატირებით დაიცვან კლიენტის ინტერესები, მაშინ როდესაც მედიაცია სხვა უნარებს მოითხოვს და ამ პროცესში ადვოკატის დანიშნულებაც სხვაა. თუმცა, ვინაიდან მედიაციის პროცესშიც ადვოკატები ახორციელებენ სამართალს, ახდენენ რა ისინი კონკრეტული გარემოებების და სამართლებრივი საკითხების იდენტიფიკაციას, აფასებენ რისკებს, შესაძლო სამართლებრივ განვითარებებს და ა.შ., მათზე ეთიკის წესები უნდა გავრცელდეს, მაგრამ ეს წესები და სტანდარტები იმგვარად უნდა განიმარტოს, რომ მორგებული იყოს მათ როლზე მედიაციის პროცესში.

ადვოკატის როლი კი მედიაციაში, როგორც აღინიშნა, განსხვავებულია მისი ფუნქციისგან სასამართლოში ან არბიტრაჟში. მედიაციაში ადვოკატს აქვს რამდენიმე როლი. პირველი არის მრჩეველის როლი, რომლის ფარგლებში მან უნდა გამოიკვლიოს შესაბამისი გარემოებები და რჩევა და განმარტებები უნდა მისცეს კლიენტს ყველა მნიშვნელოვან საკითხზე. მომლაპარაკებლის როლის ფარგლებში ის უნდა შეეცადოს მოელაპარაკოს როგორც კლიენტს, ისე მეორე მხარეს და ამისთვის კლიენტს დაანახოს დავის ყველა წახნაგი და შესაბამისი ფორმით დებატიც კი გამართოს მასთან ან მეორე მხარესთან. შემფასებლის როლი ადვოკატს ავალდებულებს სამართლებრივი შეფასება მისცეს დავაზე გამოკვლეულ ფაქტებს და კლიენტს წარუდგინოს მისი მოსაზრებები, თუმცა არამც და არამც თავს არ უნდა მოახვიოს მას ისინი. დაბოლოს, კიდევ ერთი ფუნქცია, რომელიც ადვოკატს აქვს არის „პრობლემის გადამჭრელის“ ფუნქცია. ეს გულისხმობს, რომ ხშირად მხარეებს აქვთ არათანაბარი ცოდნა, ფინანსური შესაძლებლობები და გამოცდილება და ადვოკატის მონაწილეობამ შეუძლია გამოასწოროს ეს, რადგან მათ აქვთ უნარი

ინტერპრეტაცია გაუკეთონ ფაქტებსა და სამართალს და გადაჭრან პრობლემები.

აღნიშნული როლების და ფუნქციების მხედველობაში მიღებით შეიძლება ითქვას, რომ ადვოკატს სპეციფიკური ვალდებულებები აქვს მისი კლიენტის, მედიატორის, სასამართლო სისტემის და პროცესში მონაწილე სხვა მხარეების მიმართ.

ამ ვალდებულებებიდან ყველაზე მნიშვნელოვანია კლიენტის მიმართ არსებული ვალდებულებები. პირველი და უმნიშვნელოვანესი ვალდებულება, რომელიც ადვოკატს აკისრია, ეს არის კლიენტის საუკეთესო ინტერესებში მოქმედების ვალდებულება, რაც გულისხმობს, რომ ადვოკატმა კლიენტის ინტერესი ყველა სხვა, მათ შორის საკუთარ ინტერესზე მაღლა უნდა დააყენოს და მისცეს მას ის რჩევები, რომლებიც, მისი მოსაზრებით, სწორედ კლიენტის ინტერესებშია. მედიაციის კონტექსტში ადვოკატი კვალიფიციურად ჩაითვლება თუ მას დავის გადაჭრის სწორედ ამ ხერხზე აქვს შესაბამისი ცოდნა და აუცილებელი უნარები. ამავდროულად, იგი სათანადო გულმოდგინებით, ხელს არ უნდა უშლიდეს პროცესის ეფექტიანად და დროულად წარმართვას. ამავდროულად, ადვოკატმა თავისი როლი იმგვარად უნდა განახორციელოს, რომ ხელი შეუწყოს კლიენტის თვითგამორკვევის უფლებას და მას თავს არ მოახვიოს მისი მოსაზრებები ან მის ნაცვლად არ მიიღოს გადანყვეტილებები. წინააღმდეგ შემთხვევაში, ის საფუძველს გამოაცლის მედიაციას.

ადვოკატ წარმომადგენელს აგრეთვე აკისრია ვალდებულება მისცეს რჩევა კლიენტს მედიაციასთან დაკავშირებულ ყველა მნიშვნელოვან საკითხზე, მათ შორის დავის გადანყვეტის სხვა გზების, მათი ნაკლოვანებების ან უპირატესობების, ასევე თავად მედიაციის პროცესის შესახებ. რჩევის მიცემის ვალდებულებაში აგრეთვე მოიაზრება სამართლებრივი, არასამართლებრივი გარემოებების შესახებ და შეთანხმებასთან დაკავშირებით რჩევების მიცემა.

გარდა ამისა, ადვოკატმა უნდა გამოირიცხოს და თავიდან უნდა აცილოს ინტერესთა კონფლიქტები და უნდა იყოს კლიენტის ერთგული. ინტერესთა კონფლიქტის აღმოჩენის შემთხვევაში კი მან ამის შესახებ დაუყოვნებლივ უნდა აცნობოს კლიენტს.

ვალდებულება, რომელიც ადვოკატებს მართლმსაჯულებისა და სასამართლო სისტემის წინაშე გააჩნიათ არის ის, რომ მათ პატივი უნდა სცენ და დაემორჩილონ კანონს, მათ შორის მათი პროფესიისთვის დადგენილ ქცევის წესებს. ადვოკატები ხელს არ უნდა უწყობდნენ ისეთი ქმედებების განხორციელებას, რომელიც უკანონოდ, არაკეთილსინდისიერად ან სხვაგვარად არღვევს მართლმსაჯულების პრინციპებს და ადვოკატის პროფესია საეჭვო რეპუტაციამდე მიჰყავს.

მედიატორის და პროცესში მონაწილე სხვა პირების მიმართ კი ადვოკატებს აქვთ სხვადასხვა ვალდებულებები. მათ შორისაა პატიოსნების და პირდაპირობის მოვალეობა, რაც პროცესის დროს არასწორი ინფორმაციის გავრცელებისგან თავის შეკავებას ითვალისწინებს. სამართლიანობის და თავაზიანობის ვალდებულება ადვოკატებისგან მოითხოვს პროცესზე დაემორჩილონ მოქცევის ფორმალურ წესებს და შეუფერებელი ქცევა არ გამოიჩინონ რომელიმე მხარის მიმართ. ადვოკატებს აგრეთვე აქვთ პროცესში კეთილსინდისიერად მონაწილეობის, თანამშრომლობისკენ ღიაობის/გახსნილობის და კონფიდენციალობის დაცვის ვალდებულება.

როგორც მითითებულია ადვოკატთა ვალდებულებები საკმაოდ ვრცელია. მათ დარღვევას შესაძლოა მოჰყვეს ადვოკატების დისციპლინური პასუხისმგებლობა. თუმცა მედიაციის კუთხით, საქართველოს კანონმდებლობის მიხედვით, ადვოკატ წარმომადგენლის მიერ ეთიკის ნორმების იმგვარ დარღვევას, რამაც გავლენა იქონია სამედიაციო მორიგების დადებაზე, შესაძლოა მოჰყვეს სასამართლოს მიერ ამ სამედიაციო მორიგების აღსრულებაზე უარის თქმა იმ საფუძვლით, რომ ის ეწინააღმდეგება საქართველოს კანონმდებლობას ან საჯარო წესრიგს.

რეკომენდაციის სახით უნდა აღინიშნოს, რომ მიზანშეწონილია მედიაციის პროცესში ადვოკატ წარმომადგენლებისთვის ცალკე ეთიკის კოდექსის შემოღება, რომელშიც ადვოკატ წარმომადგენლებისთვის გაინერება შესაბამისი სტანდარტები, რომლებშიც გათვალისწინებული იქნება მედიაციის თავისებურებები და არ იქნება ზოგადი.

ბიბლიოგრაფია:

1. საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსი, პარლამენტის უწყებანი, 47-48, 14/11/1997.
2. საქართველოს კანონი „ადვოკატთა შესახებ“, სსმ, 22, 20/06/2001.
3. საქართველოს კანონი „მედიაციის შესახებ“, სსმ, 18/09/2019.
4. სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის „ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსი“, 15/04/2006.
5. სსიპ საქართველოს ადვოკატთა ასოციაციის „დებულება ადვოკატთა დისციპლინური პასუხისმგებლობისა და დისციპლინური წარმოების შესახებ“, 11/12/2010.
6. აბაიოვი ა., მედიაცია ადვოკატებისთვის, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწდეული 2014“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2016, 105-114.
7. ბეჩაძე ს., კონფიდენციალურობის დაცვის სპეციფიკა მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწდეული 2017“, სპეციალური გამოცემა, თსუ-ის გამომცემლობა, 2018, 45-70.
8. გუჩიედი ა., ადვოკატის როლი სამოქალაქოსამართლებრივი დავების მედიაციის პროცესში, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწდეული 2016“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 133.
9. ედოშვიდი ნ., კონფიდენციალურობის პრინციპის მნიშვნელობა მედიაციის პროცესში, „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწდეული 2013“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2014, 13.
10. კაკოიშვიდი დ., მედიატორის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში, თბ., 2020, 24.

11. კვაჭაძე მ., გასიგაშვიდი ე., ბოჭოხიშვიდი კ., კობახიძე ი., ადვოკატთა პროფესიული ეთიკის კოდექსის კომენტარები ეთიკის კომისიის პრაქტიკაზე დაყრდნობით, თბ., 2011, 18.
12. კიმბეხიძე კ. კ., ახალი ღვინო საჭიროებს ახალი ღვინის ქურჭელს (ტიკი-რომელიც დამზადებულია ცხოველის ტყავისგან): იურისტის ეთიკის გარდაქმნა, რათა მან შეჯიბრებითობის გამორიცხვით შეძლოს პრობლემის გადაჭრა: მედიაცია (მედიატორობა), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2012“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2013, 51, 144.
13. კოვაკი კ., ადვოკატთა ეთიკა მედიაციაში: კეთილსინდისიერების საჭიროება (კეთილსინდისიერების მოთხოვნის დრო), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2012“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2013, 180.
14. ხაზმაძე ნ., მედიაციის პროცესში ადვოკატ-წარმომადგენლის ეთიკის სტანდარტი და რეგულირების ფარგლები, სამაგისტრო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2019, 7, 13-14, 17, 24, 27, 50.
15. ყანღაშვიდი ი., საქართველოში მედიაციის მაგალითზე დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის სასამართლო და არასასამართლო ფორმები, სადისერტაციო ნაშრომი, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი, თბ., 2018, 112-170.
16. ყანჩაშვიდი ნ., მედიაციის პროცესში ადვოკატის მიერ კლიენტის საუკეთესო ინტერესის დაცვისა და თვითგამორკვევის პრინციპთა ურთიერთმიმართება, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 183-184, 190-192, 194.
17. ჩანგიაძე ხ., ადვოკატი წარმომადგენლის ეთიკური ვალდებულებები მედიაციის პროცესში (ქართული და ამერიკული მოდელის შედარებითსამართლებრივი ანალიზი), ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწადეული 2018-2019“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2019, 235, 236.
18. ჩიგაშვიდი ნ., ადვოკატ-მედიატორის ცალკეულ ეთიკურ ვალდებულებათა თავისებურება და რეგულირების აუცილებლობა, „სამართლის ჟურნალი“, №2, 2016, 39-40.

19. ჩიგაშვიდი ნ., მედიაციის ეთიკის რეგულირების ფარგლები და ეთიკის სტანდარტით ბოჭვის ადრესატები, „სამართლის ჟურნალი“, №1, 2016, 25.
20. ჩიგაშვიდი ნ., სამართლიანი შეთანხმება, როგორც მედიაციის ეთიკური ურღვეობის საფუძველი, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა - წელიწდეული 2016“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2017, 10-11.
21. ცეხცვაძე გ., მედიაცია, თბ., 2010, 232.
22. ცეხცვაძე გ. (ხედ.), ახევაძე მ., ვასაძე ე., თვაუჩი ხ., ივანიძე გ., მახაუჩი პ., ჟიჟიაშვილი თ., გაკაშვიდი ს., ხუჭუა თ., ჭიბღაძე ბ., მედიაციის სამართლებრივი რეგულირების პერსპექტივები საქართველოში, ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის დავის ალტერნატიული გადაწყვეტის ნაციონალური ცენტრი, თბ., 2013, 25-26.
23. წუდაძე ა., ქართული სასამართლო მედიაციის შედარებითი ანალიზი, თბ., 2017, 30.
24. ხაჩებავა გ., ადვოკატის ეთიკური ვალდებულება მედიაციაში წარმომადგენლობის ეტაპზე, ჟურნ. „დავის ალტერნატიული გადაწყვეტა, წელიწდეული 2020“, თსუ-ის გამომცემლობა, 2020, 110-116.
25. Directive 2008/52/EC of the European Parliament and of the Council on Certain Aspects of Mediation in Civil and Commercial Matters, 2008.
26. German Mediation Act, 2012.
27. Guidelines for Lawyers in Mediations by Law Council of Australia, 2011.
28. Legal Profession Act of Australia, 2006.
29. Model Law on International Commercial Mediation and International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2018.
30. Model Rules of Professional Conduct by ABA, 2002.
31. United Nations Convention on International Settlement Agreements Resulting from Mediation, 2019.
32. Alexander N. M., International and Comparative Mediation: Legal Perspectives, the Netherland, 2009, 36-37.
33. Ambrumenil P., Mediation & Arbitration for Lawyers, London, 1997, 79-80.

34. *Ardagh A., Cumes G.*, Lawyers and Mediation: Beyond the Adversarial System?, Australian Dispute Resolution Journal, Vol. 9, 1998, 73.
35. *Binder D. A., Price S. C.*, Legal Interviewing and Counseling: A Client-centered Approach, West Publishing Company, 1977, 52-68.
36. *Colatrella M. T. Jr.*, Informed Consent in Mediation: Promoting Pro Se Parties' Informed Settlement Choice While Honoring the Mediator's Ethical Duties, University of the Pacific Scholarly Commons, McGeorge School of Law Scholarly Articles, Vol. 15, 2014.
37. *Corbin L., Baron P., Gutman J.*, ADR Zealots, Adjudicative Romantics and Everything Between: Lawyers in Mediations, UNSW Law Journal, Vol. 38 (2), Berlin, 2015, 498-499.
38. *Clark B.*, Lawyers and Mediation, Springer, 2012, 106-108.
39. *Dal Pont G.*, Lawyers' professional responsibility, Thomson Reuters (Professional) Australia Limited, 2010.
40. *Doneff A., Ordover A.*, Alternatives to Litigation: Mediation, Arbitration, and the Art of Dispute Resolution, third edition, Boulder, 2014, 99-100.
41. *Douglas K., Batagol B.*, The Role of Lawyers in Mediation: Insights from Mediators at Victoria's Civil and Administrative Tribunal, Monash University Law Review, Vol. 40, №3, 2014, 762.
42. *Fiadjoe A.*, Alternative Dispute Resolution: A Developing World Perspective, Cavendish Publishing, 2004.
43. *Furlan F., Blumstein E., Hofstein D. N.*, Ethical Guidelines for Attorney-Mediators: Are Attorneys Bound by Ethical Codes for Lawyers When Acting as Mediators?, Ethical Guidelines, Vol. 14, 1997, 3, 6.
44. *Golann D.*, Mediating Legal Disputes: Effective Strategies for Lawyers and Mediators, Little, Brown, 1996, 125-126.
45. *Harby S., Rundle O.*, Mediation for Lawyers, CCH Australia Limited, 2010, 213-215, 226, 228-229.
46. *Hazard G. C. Jr.*, The Lawyer's Obligation to Be Trustworthy When Dealing with Opposing Parties, South Carolina Law Review, Vol. 33, 1981, 182.
47. *Mantle M.*, Mediation: A Practical Guide for Lawyers, 2nd ed., Edinburgh, 2017.

48. *Menkel-Meadow C.*, Ethics in Alternative Dispute Resolution: New Issues, No Answers from the Adversary Conception of Lawyers' Responsibilities, *South Texas Law Review*, Vol. 38, 427.
49. *Moore L. W.*, Lawyer Mediators: Meeting the Ethical Challenges, *Family Law Quarterly*, Vol. 30, №3, 1996, 684.
50. *Newman G. Z., Kim Y.*, The Increasing Popularity and Utility of Mediation, *American Bar Association's Section of Litigation Newsletter*, 2012.
51. *Nolan-Haley J.*, Lawyers, Clients, and Mediation, *Notre Dame Law Review*, Vol. 73, №5, 1997, 1372-1373, 1376- 1377, 1384-1385.
52. *Shapira O.*, *A Theory of Mediators' Ethics: Foundations, Rationale and Application*, Cambridge, 2016, 163-164, 168.
53. *Spencer D., Brogan M.*, *Mediation Law and Practice*, Cambridge University Press, 2006, 204.
54. *Sternlight Jean R.*, Lawyers' Representation of Clients in Mediation: Using Economics and Psychology to Structure Advocacy in a Nonadversarial Setting, *Ohio State Journal on Dispute Resolution*, Vol. 14, №2, 1999, 269-270.
55. *Watkins M. T.*, Principles of Persuasion, *Negotiation Journal*, *Negotiation Journal*, 2001, 129.
56. *Wolski B.*, On Mediation, Legal Representatives and Advocates, *University of New South Wales Law Journal*, 2015, 12, 15, 17-20.
57. *Hopeshore Pty Ltd v. Melroad Equipment Pty Ltd*, (2004) 212 ALR 66, 76 [34].
58. *Studer v. Boettcher* [2000] NSWCA 263.